

 folkhälsan

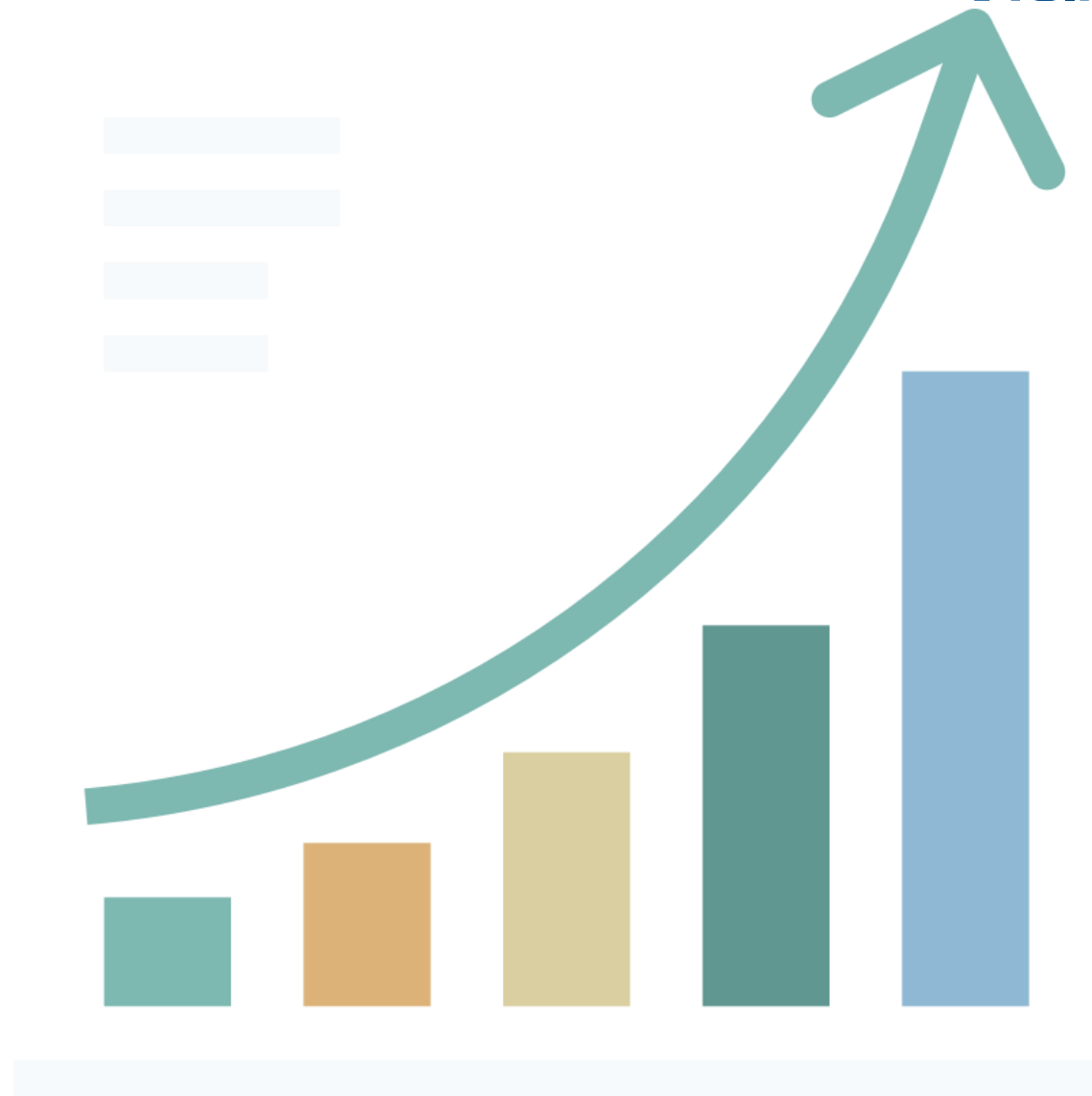
ANDTS- trender på Åland och i Europa

statistik och fakta

A	= alkohol
N	= narkotika
D	= dopning
T	= tobak
S	= spel (om pengar) ,tas inte upp här

TREND=

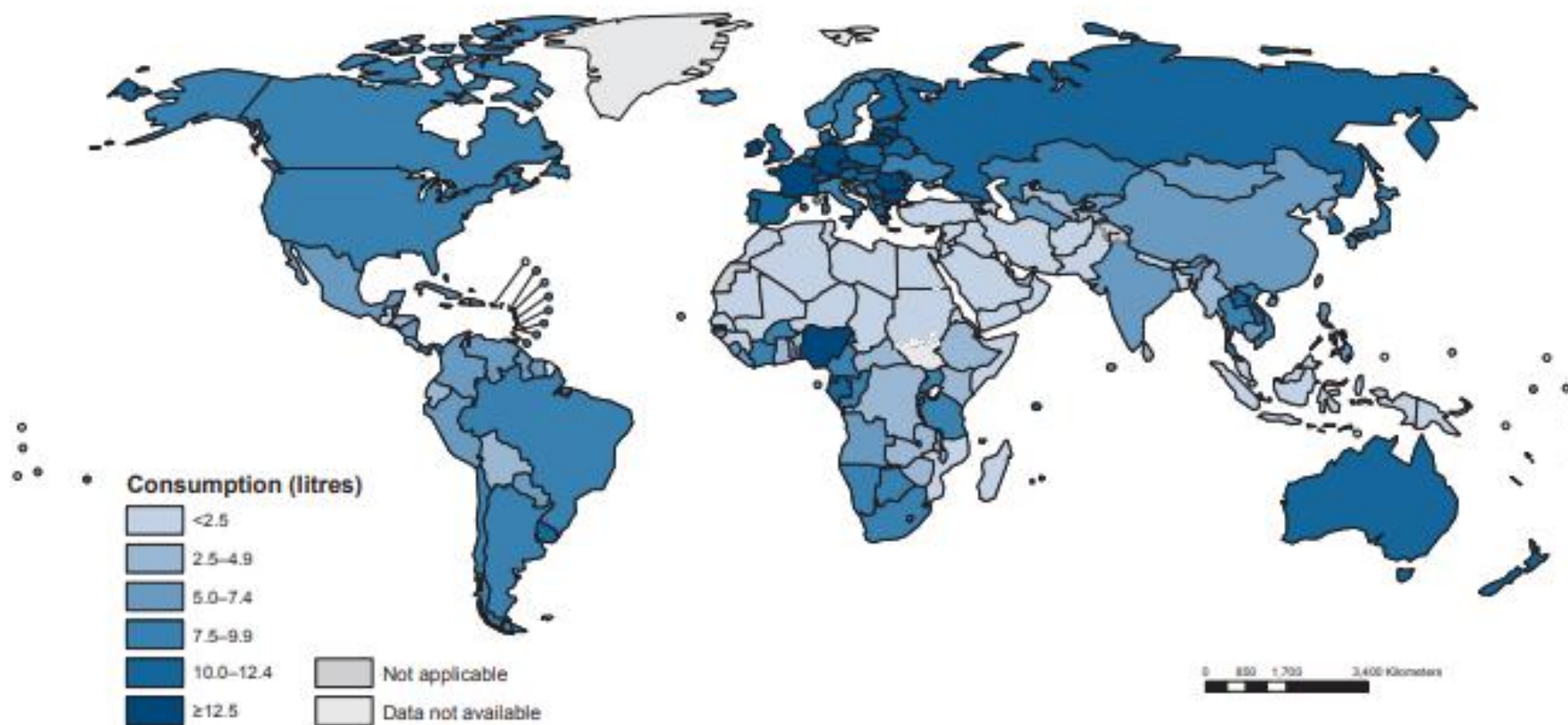
- Tendens/
- en långsiktig utveckling för en variabel/
- Vad som är "inne" eller populärt vid en viss tid

Alkohol

Alkoholkonsumtion – världen 2016

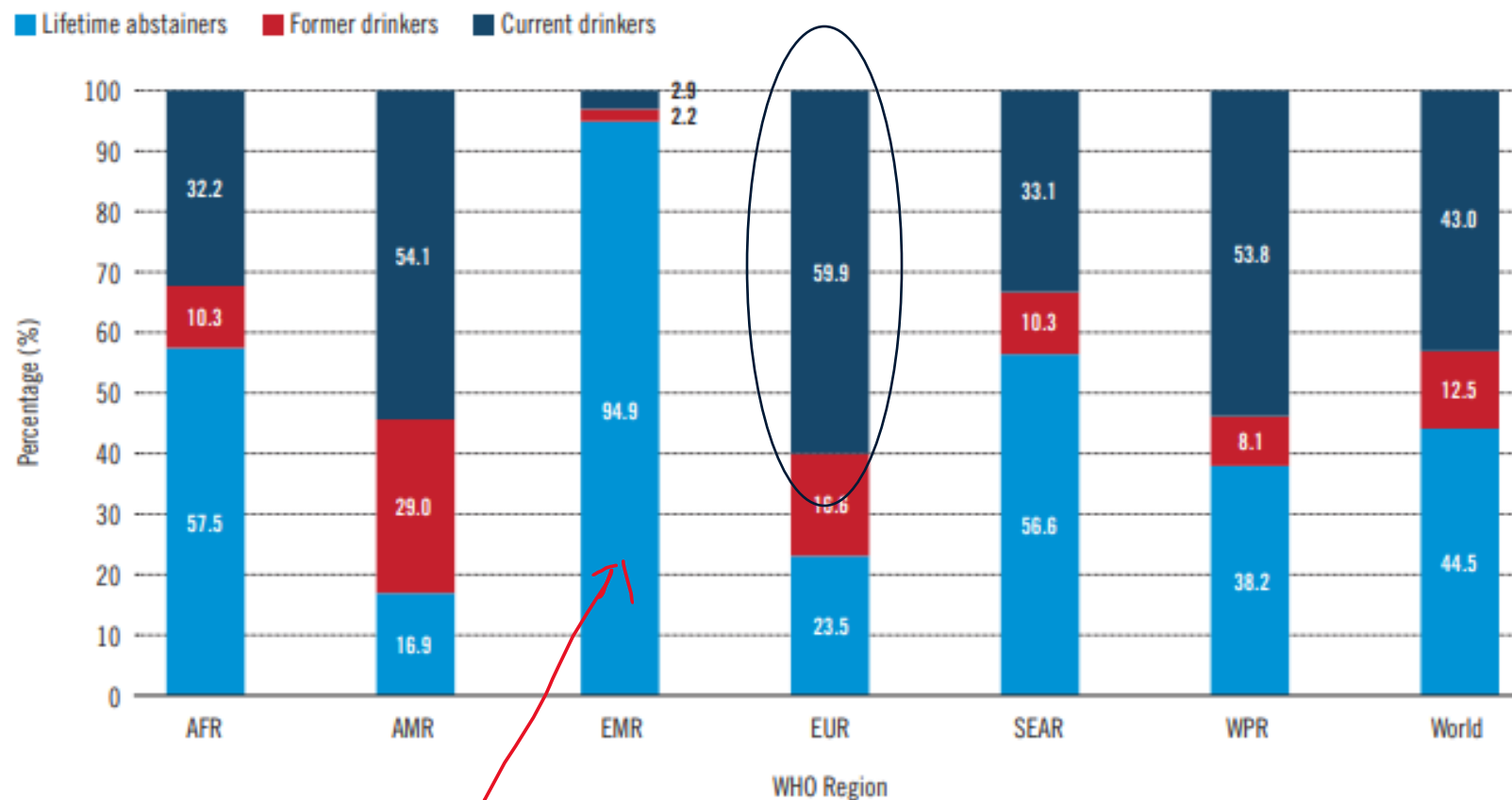
Figure 3.3 Total alcohol per capita consumption (APC) (15+ years; in litres of pure alcohol), 2016

Alkoholkonsumenter / ickekonsumenter per världsdel

Alcohol is consumed by more than half of the population in only three WHO regions – the European Region (EUR) (59.9% of current drinkers), the Region of the Americas (AMR) (54.1%) and the Western Pacific Region (WPR) (53.8%).

Figure 3.1 Percentage of current drinkers, former drinkers and lifetime abstainers (in %) among the total population (15+ years) by WHO region and the world, 2016

AFR = Africa
 AMR = Region of the Americas
 EMR = Eastern Mediterranean
 EUR = European region
 SEAR = South East Asia Region (eg. India)
 WPR = Western Pacific Region (eg. China)

Lifetime abstainers = absolutister (ljusblått)

Alkoholkonsumtion –världen, bland de som dricker

AFR = Africa

AMR = Region of the Americas

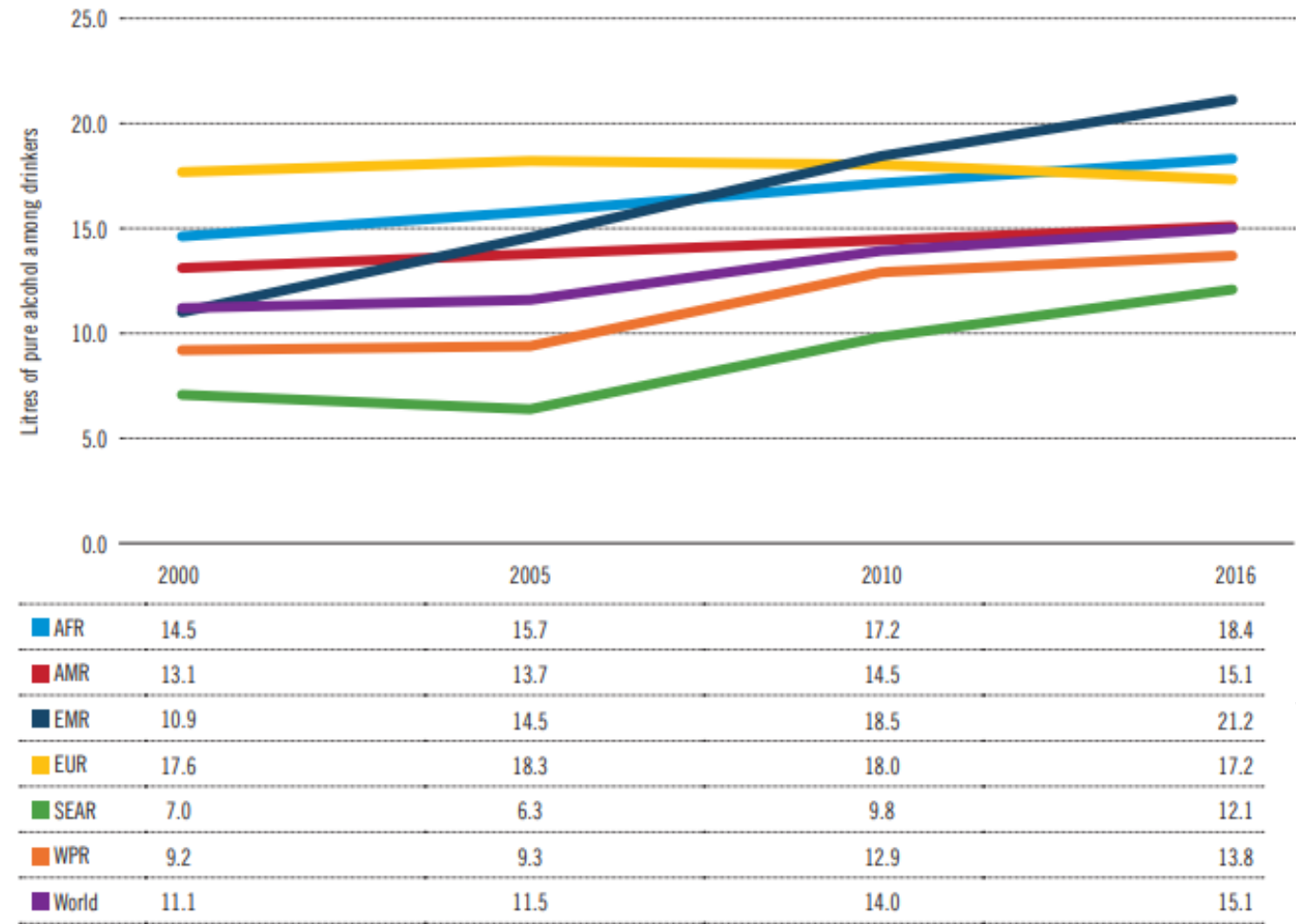
EMR = Eastern Mediterranean

EUR = European region

SEAR = South East Asia Region (eg. India)

WPR = Western Pacific Region (eg. China)

Figure 3.6 Trends in total alcohol per capita consumption (APC) among drinkers (15+ years) in litres of pure alcohol in WHO regions, 2000–2016

Alkohol

Konsumtion i Europa

Vitryssland: 17,5 liter. (2017)

Litauen: 15,4 liter. (2017)

Ryssland: 15,1 liter. (2017)

Rumänien: 14,4 liter. (2017)

Tjeckien: 13 liter. (2017)

Danmark: 10,4 liter. (18+ åringar) (2021)

Sverige: 8,8 liter. (15+ åringar) (2022)

Finland: 8,9 liter. (15+ åringar) (2022)

Åland: 7,9-8,2 liter. (18+ åringar) (2021)

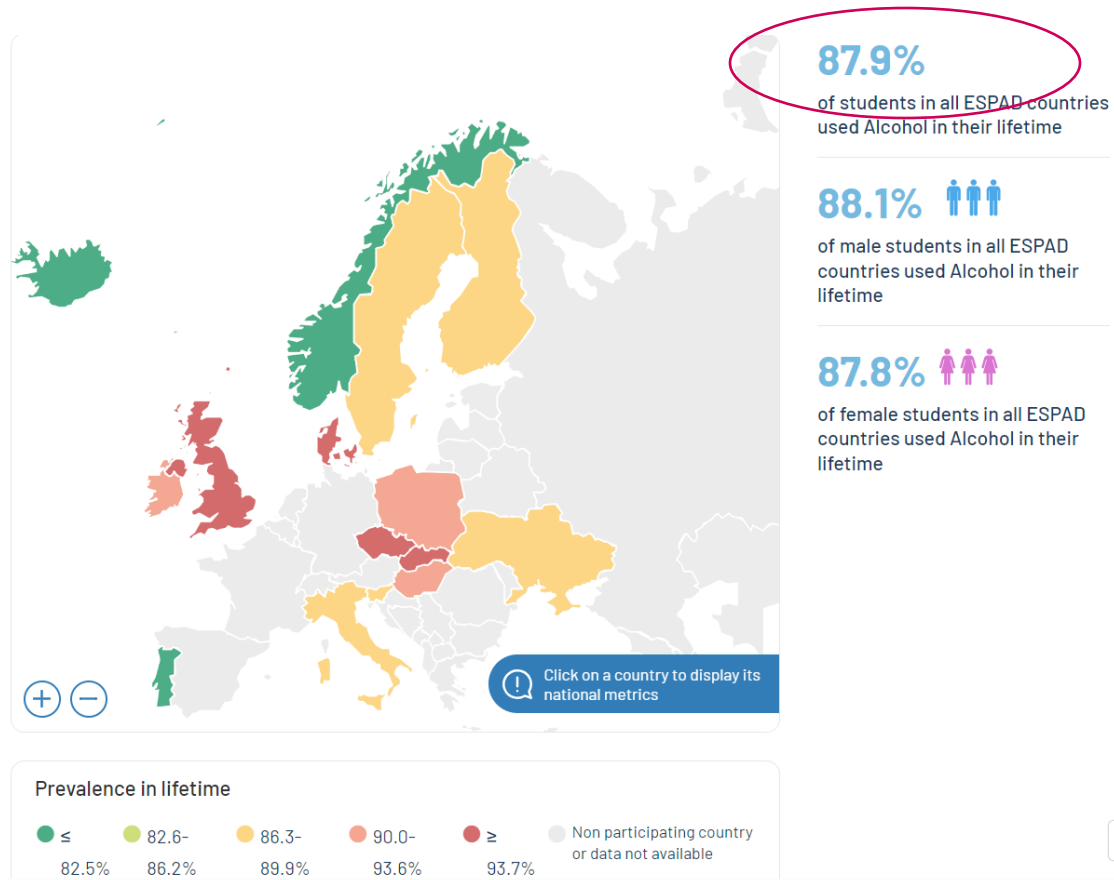
Färöarna: 6,7 liter. (15+ åringar) (2021)

(Frankrike: 2,7 glas/dag/person 2013)

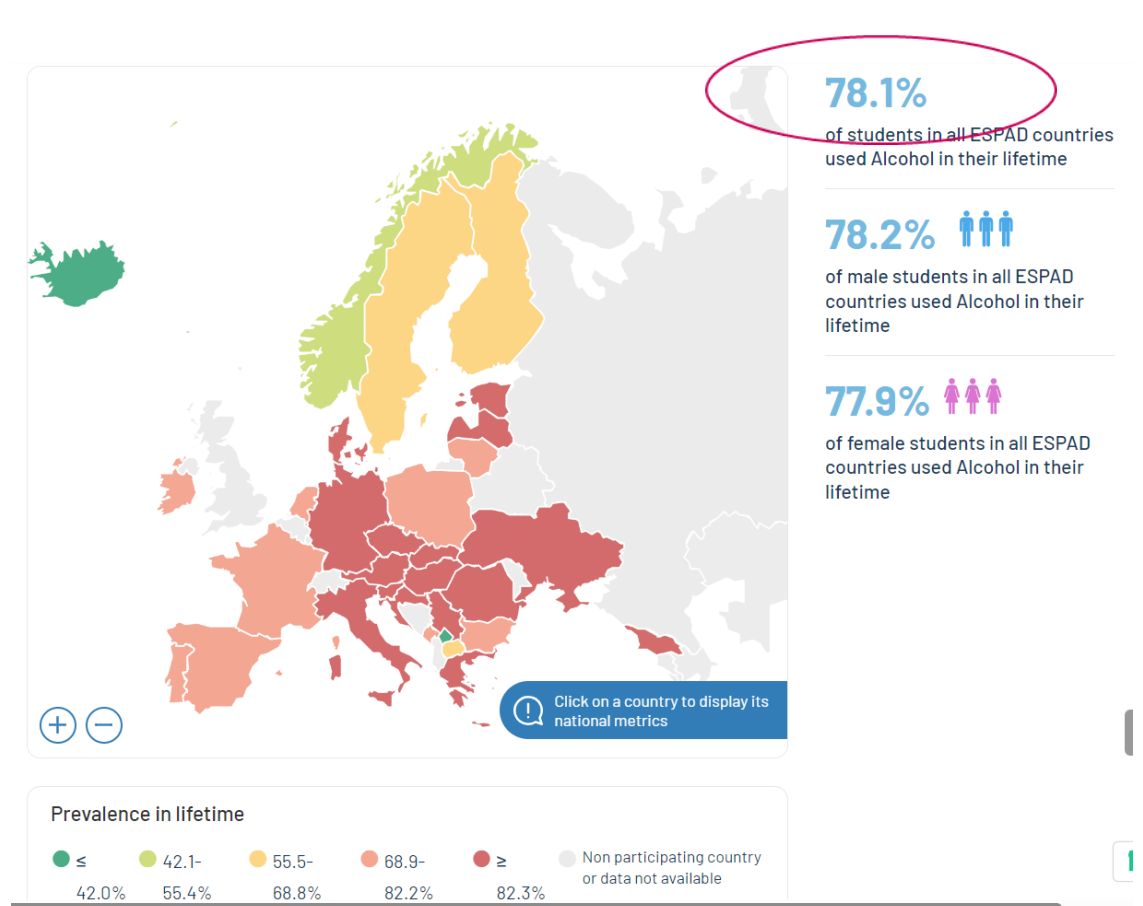
Källa: The Telegraph (2017) , PopNAD (2023)

Alkohol Europa 16-åringar –nångång testat

1995 (59406 st)

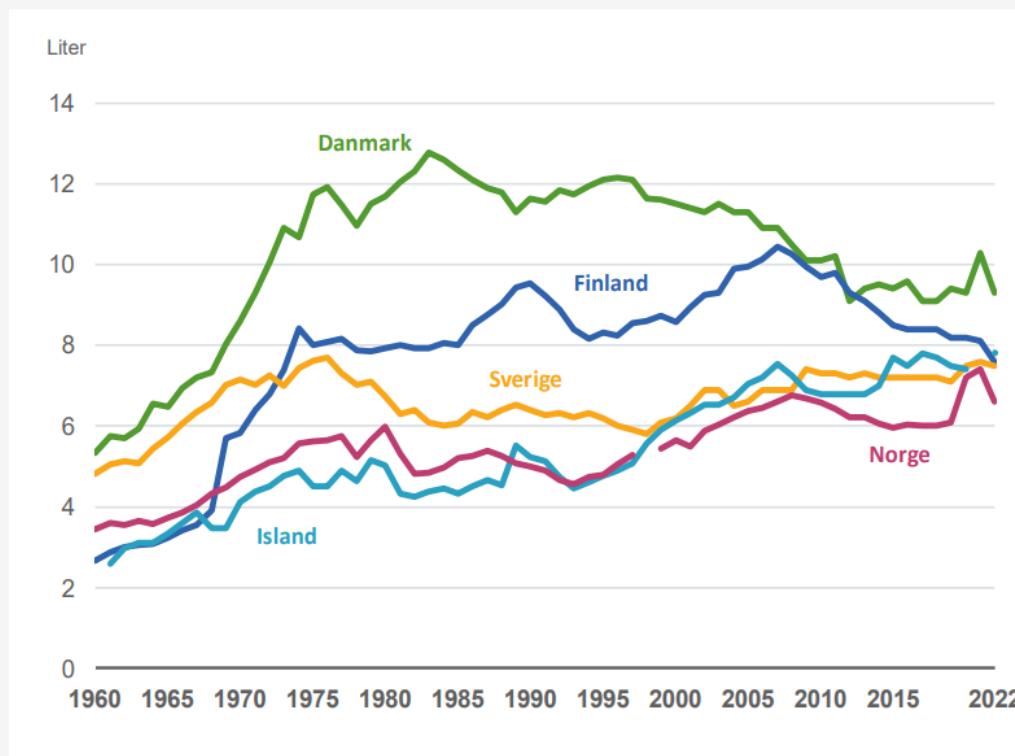

2019 (102484 st)

Alkoholkonsumtion Norden 1960-2022

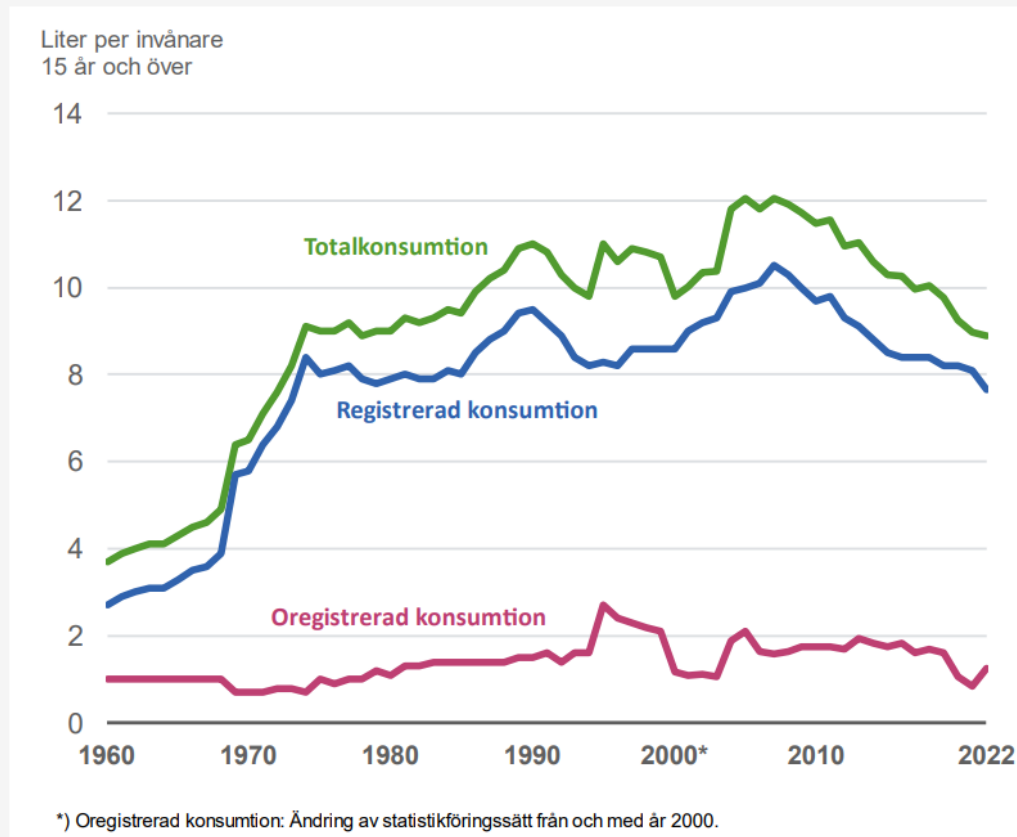
Registrerad alkoholkonsumtion i 100 % alkohol i nordiska länder per invånare 15 år och över 1960–2022, liter

Källor: THL; Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, (CAN); Norwegian Institute of Public Health, Statistics Denmark; Statistics Iceland.

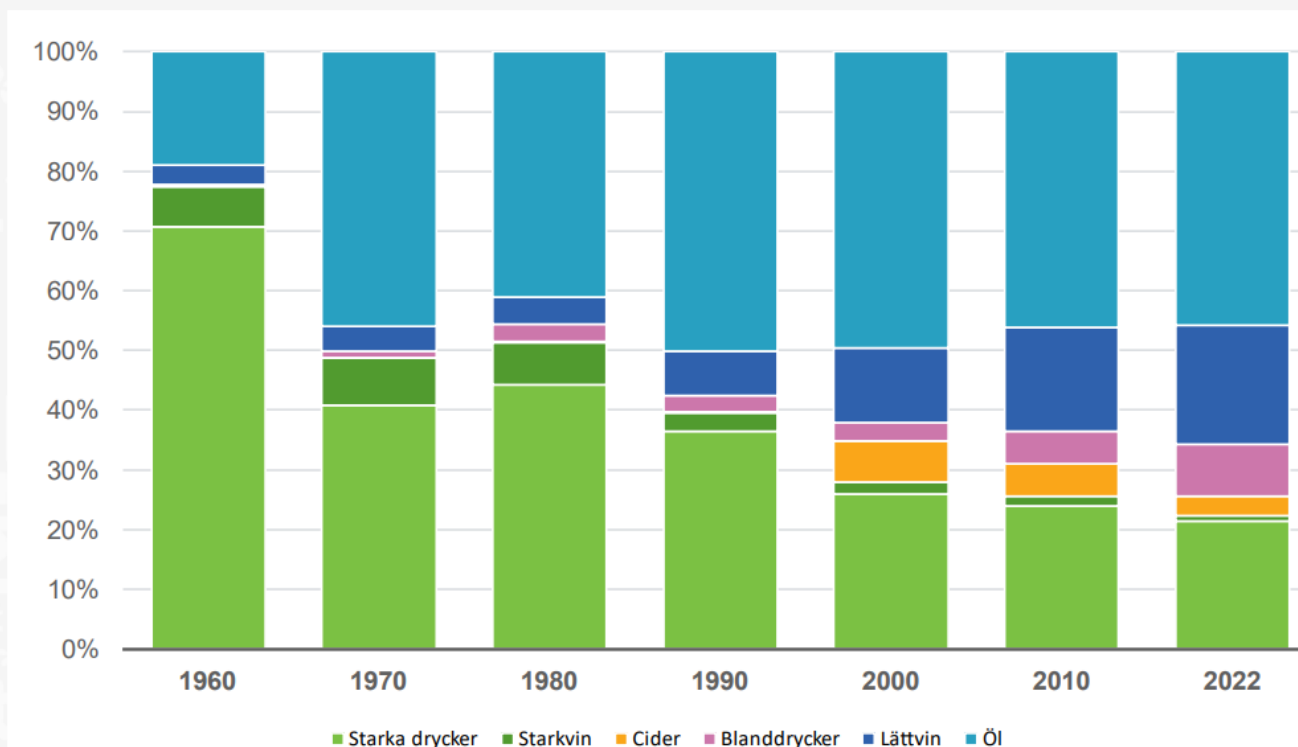
Alkoholkonsumtion Finland

Konsumtionen av alkoholdrycker räknad i 100-procentig alkohol per invånare som fyllt 15 år 1960–2022

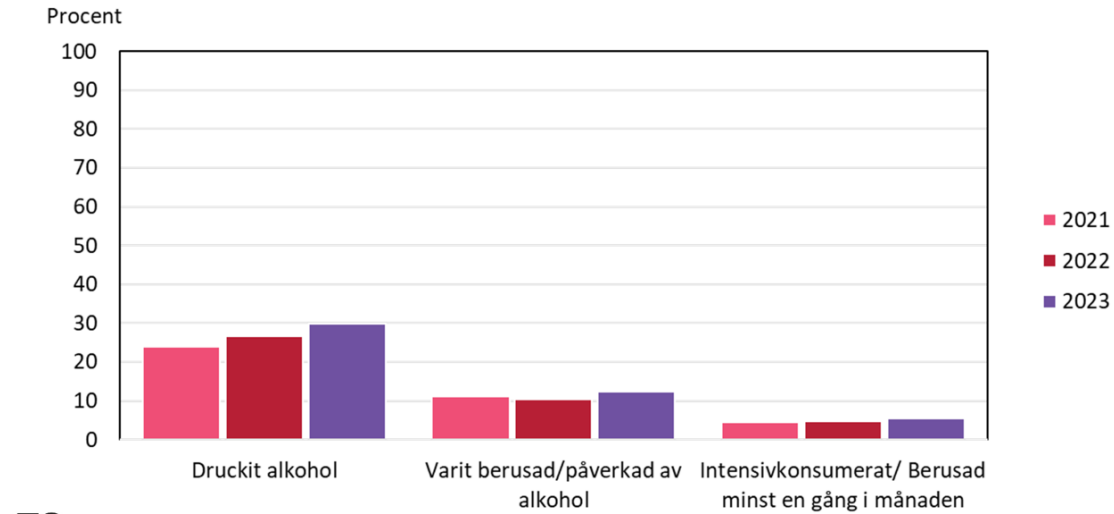

Finland fördelning alkoholtyper

Fördelning av registrerad alkoholkonsumtion per varugrupp i 100 % alkohol 1960–2022

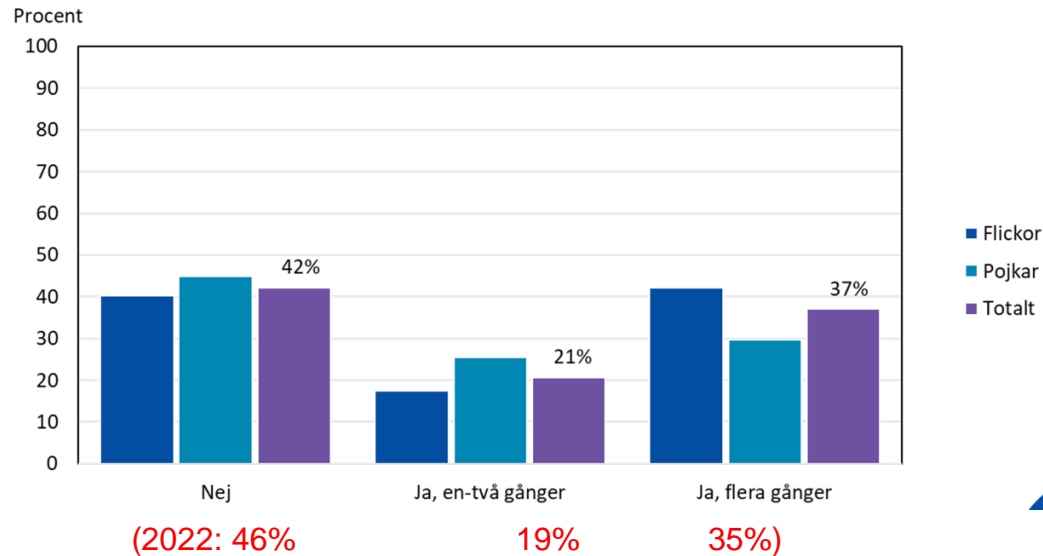

Alkohol ungdomar Åland 2023

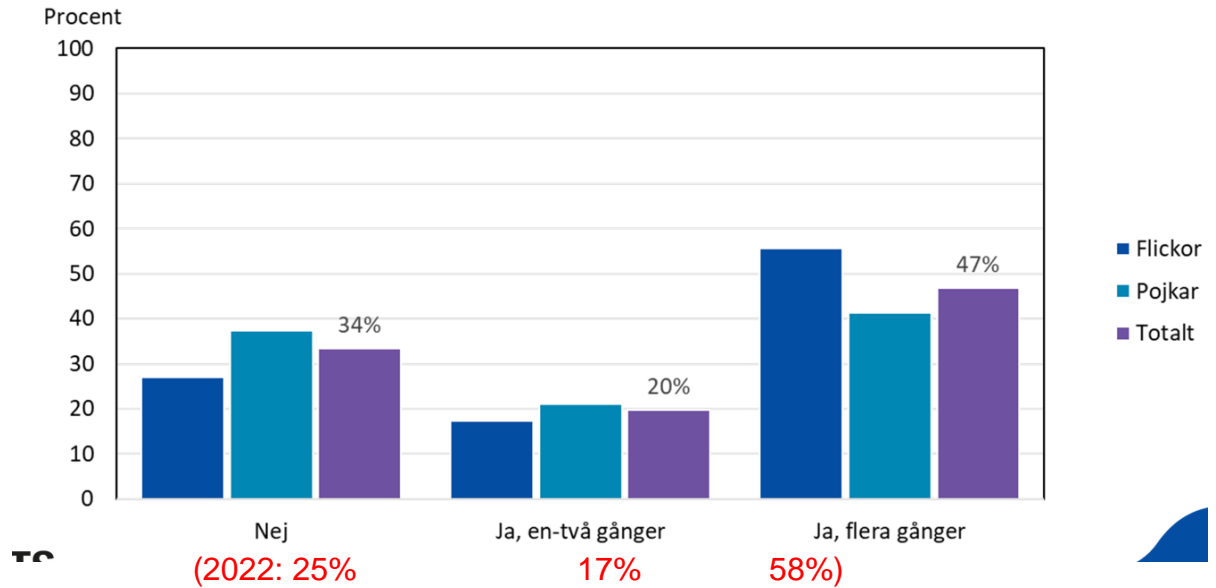
Har du druckit alkoholhaltiga drycker?

Årskurs I och II i lyceet

Har du druckit alkoholhaltiga drycker?

Åk I och II i yrkesgymnasiet

Alkohol (testat) åk 8-9, gymnasiet, yrkes Finland

Åk 8-9 2006	Åk 8-9 2023
59,4 %	32,5 %

Gymnasiet 2006	Gymnasiet 2023	Yrkes 2023
79,2	58,1	62,9

Alkohol ungdomar Åland (ordentligt berusad minst en gång/månad)

- 2006-2007:

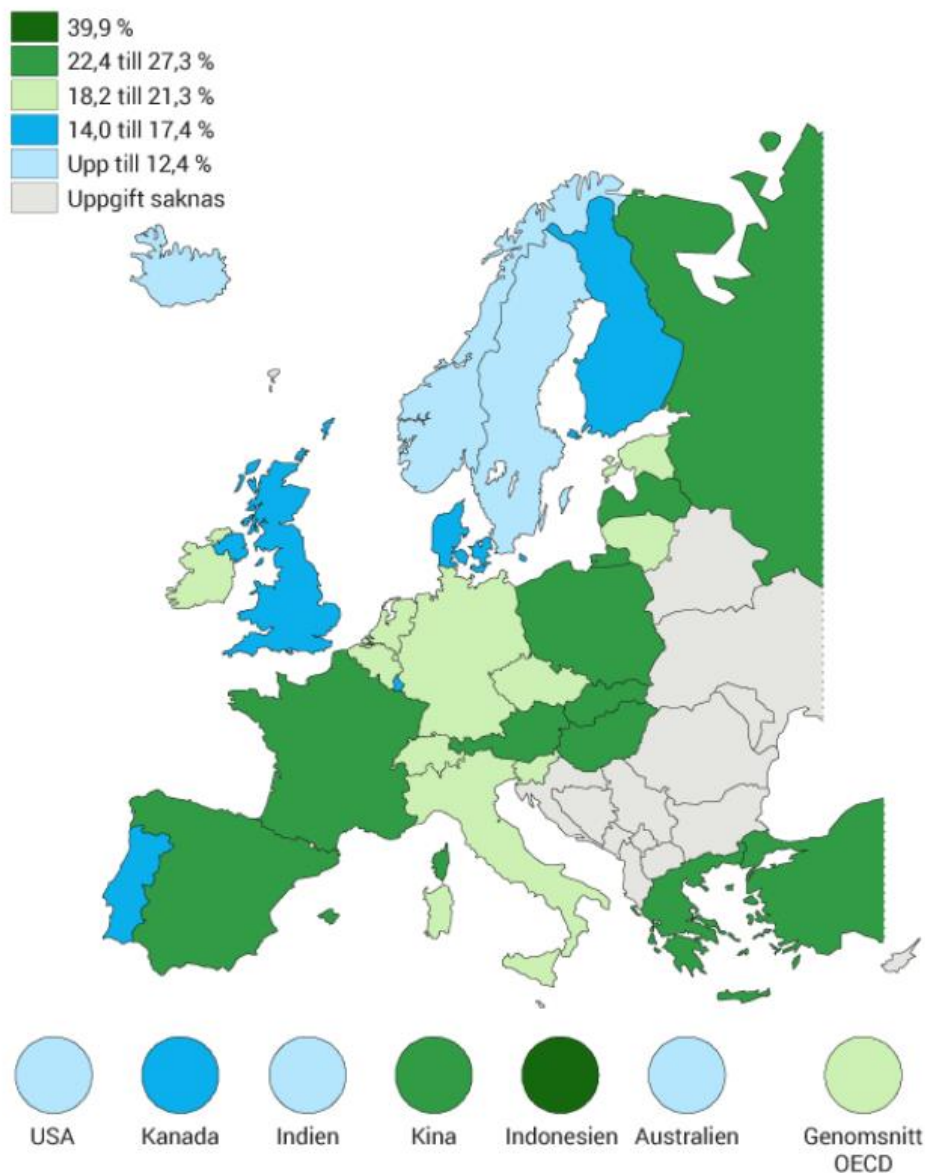
- Åk 7-9: 13,4%
- Gymnasialst: 21,7%

- 2023:

- Åk 7-9: 7,4%
- Lyceet: 18,4%
- Yrkes: 24,4%

Rökning

Andel dagligrökare av befolkningen 15 år och äldre. Urval av länder, procent, 2015

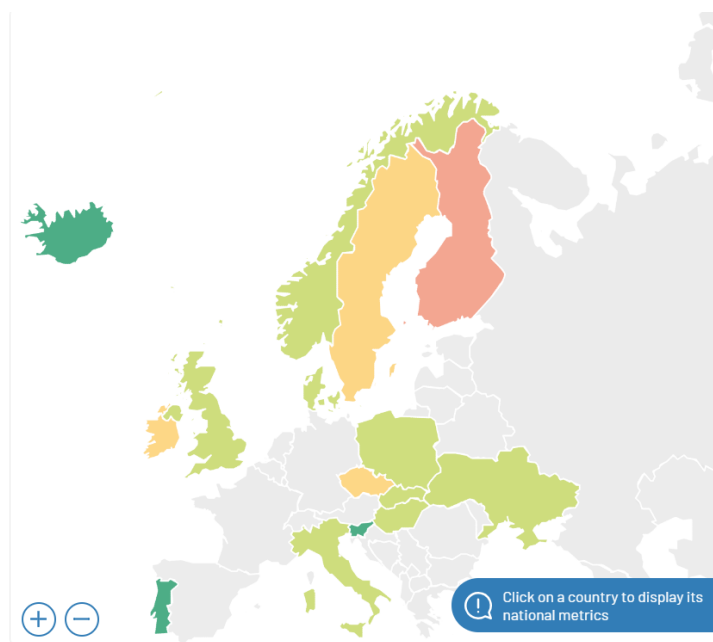
- Källa: SCB 2018

Rökning Europa

- Världen:
 - 1,1 – 1,3 miljarder rökare (80 % i låg- eller medelinkomstländer)

Rökning Europa 16-åringar testat

1995

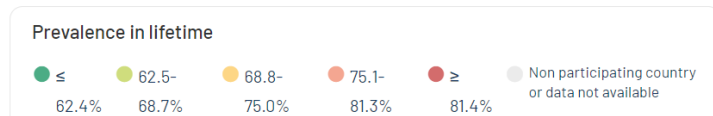

67.4%
of students in all ESPAD countries used Cigarettes in their lifetime

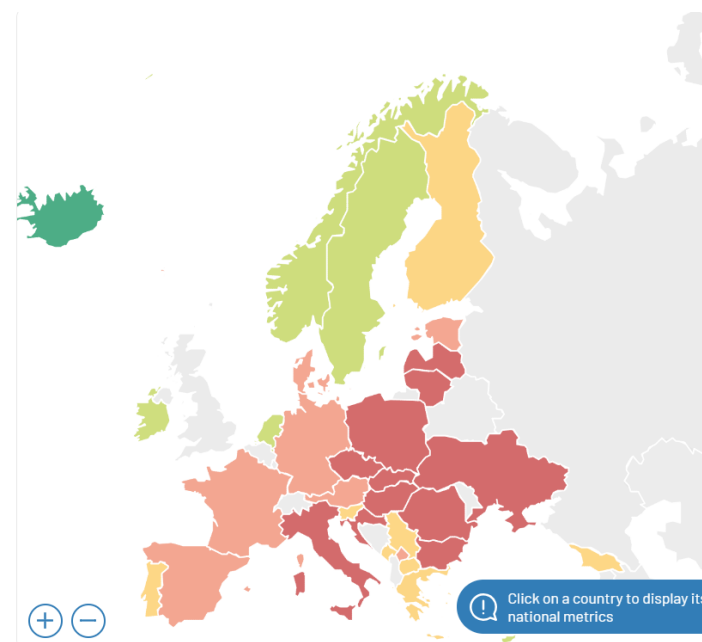
69.1%
of male students in all ESPAD countries used Cigarettes in their lifetime

65.8%
of female students in all ESPAD countries used Cigarettes in their lifetime

Note: In the ESPAD 2019 questionnaire, questions about cigarette smoking specifically exclude e-cigarettes.

2019

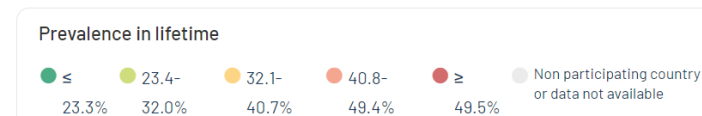

41.1%
of students in all ESPAD countries used Cigarettes in their lifetime

42.5%
of male students in all ESPAD countries used Cigarettes in their lifetime

39.9%
of female students in all ESPAD countries used Cigarettes in their lifetime

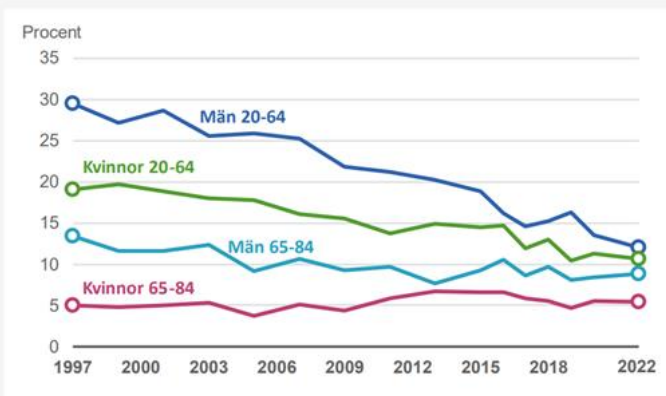
Note: In the ESPAD 2019 questionnaire, questions about cigarette smoking specifically exclude e-cigarettes.

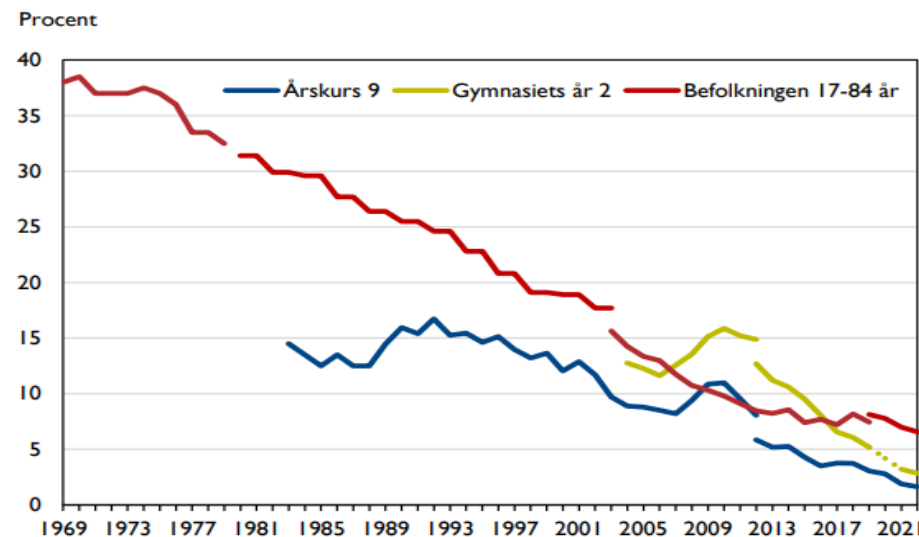
Rökning vuxna/alla Finland- Sverige

- Finland 1997 - 2022

Andelen (%) män och kvinnor enligt åldersgrupp som rökte dagligen 1997–2022

- Sverige 1969 - 2021

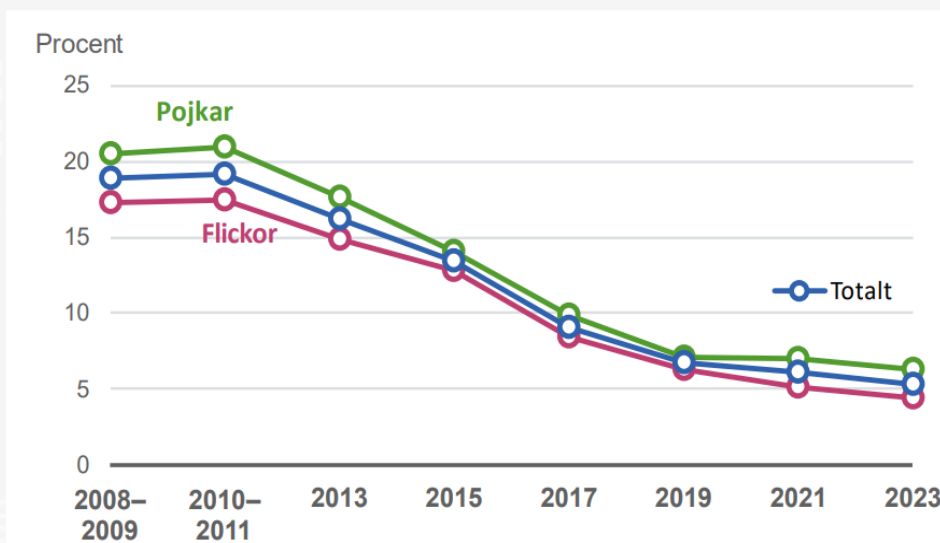

Figur 4. Andelen dagligrökare bland elever i årskurs 9, gymnasiets år 2 och befolkningen 17–84 år (inkl. nästan dagligen bland ungdomar). 1969–2022. (Tabellerna 6–7).

Åland 2021: 7 % röker regelbundet

Daglig rökning ungdomar Åland/Finland

Andelen (%) flickor och pojkar i åldern 14–20 år som rökte dagligen, 2008/2009–2023

- 2006-2007

- Åk 7-9: 13,6 % (FI: 15%)
- Gymnasialst: 7,2 % (FI: 11,5 %)

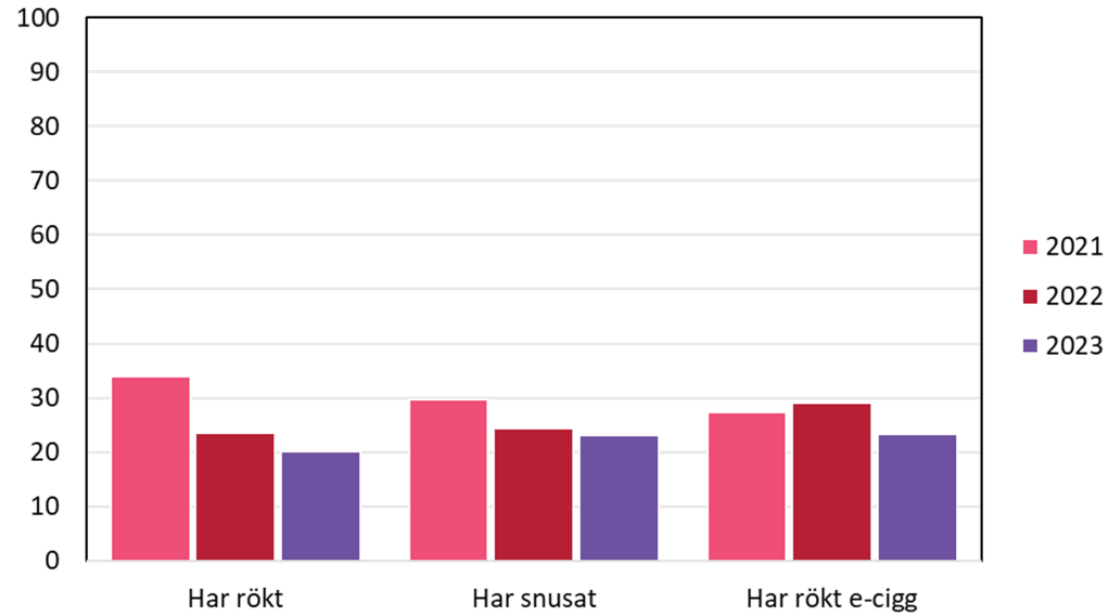
- 2023:

- Åk 7-9: 4,4 % (FI: 5,0 %)
- Lyceet: 2,0 % (FI: 2,4 %)
- Yrkes: 4,2 % (FI: 13,6 %) !!!

Tobaksbruk Åland ungdomar 2021-2023

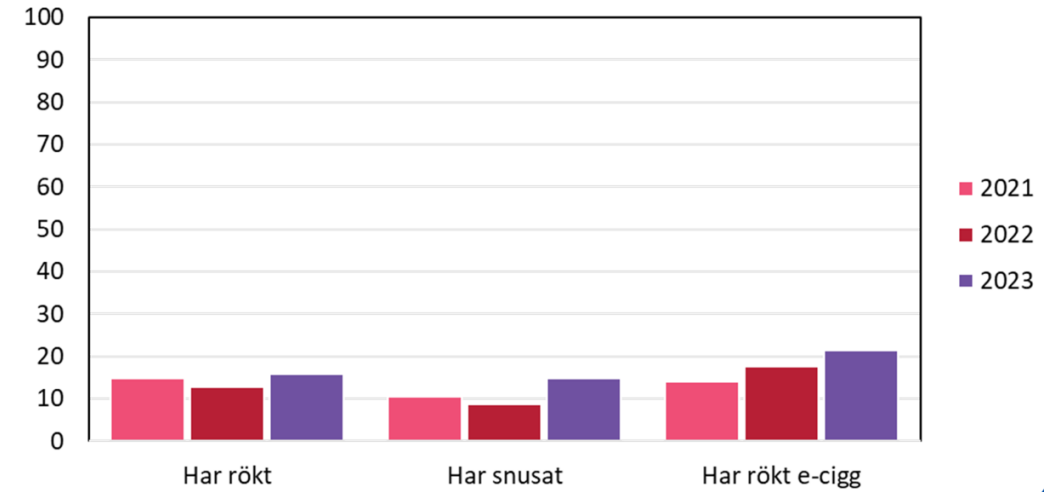
Årskurs I och II i lyceet

Procent

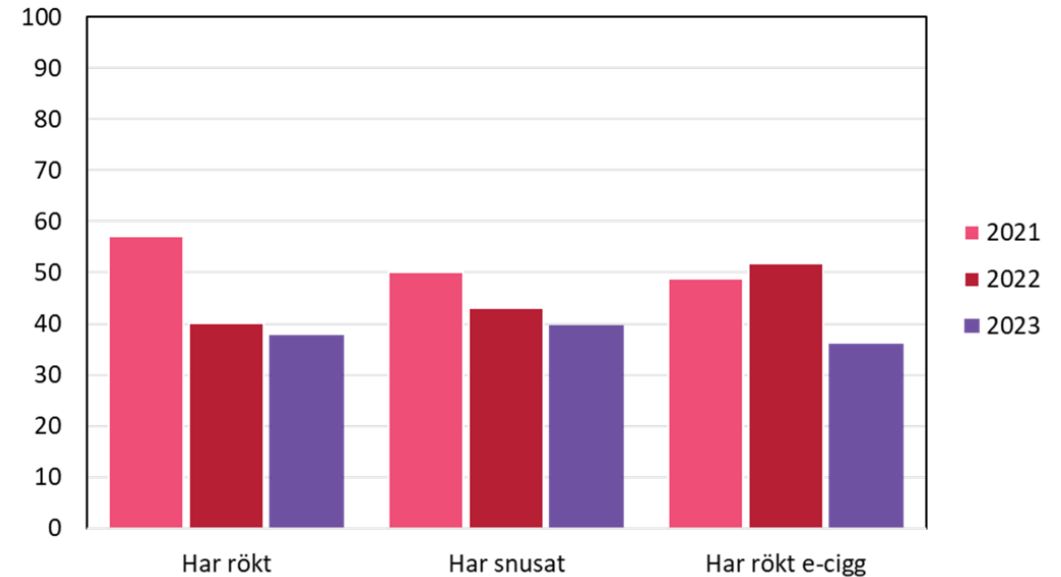
Årskurs 7-9

Procent

Åk I och II i yrkesgymnasiet

Procent

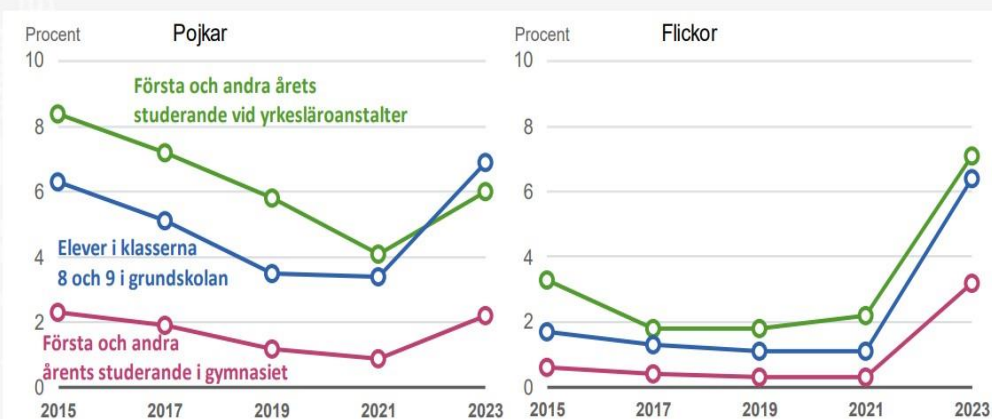

E- cigaretter

E-cig = vejp / vape

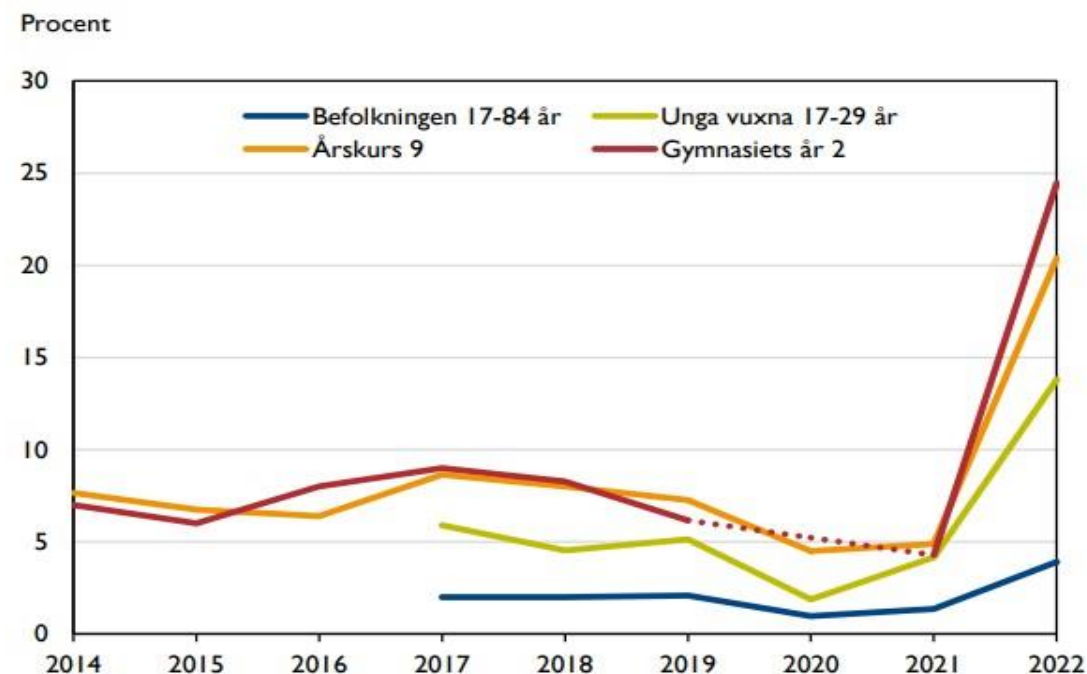
- Finland

Andelen (%) 14-20-åringar pojkar och flickor som använder e-cigaretter dagligen, enligt utbildningsnivå, 2000-2023

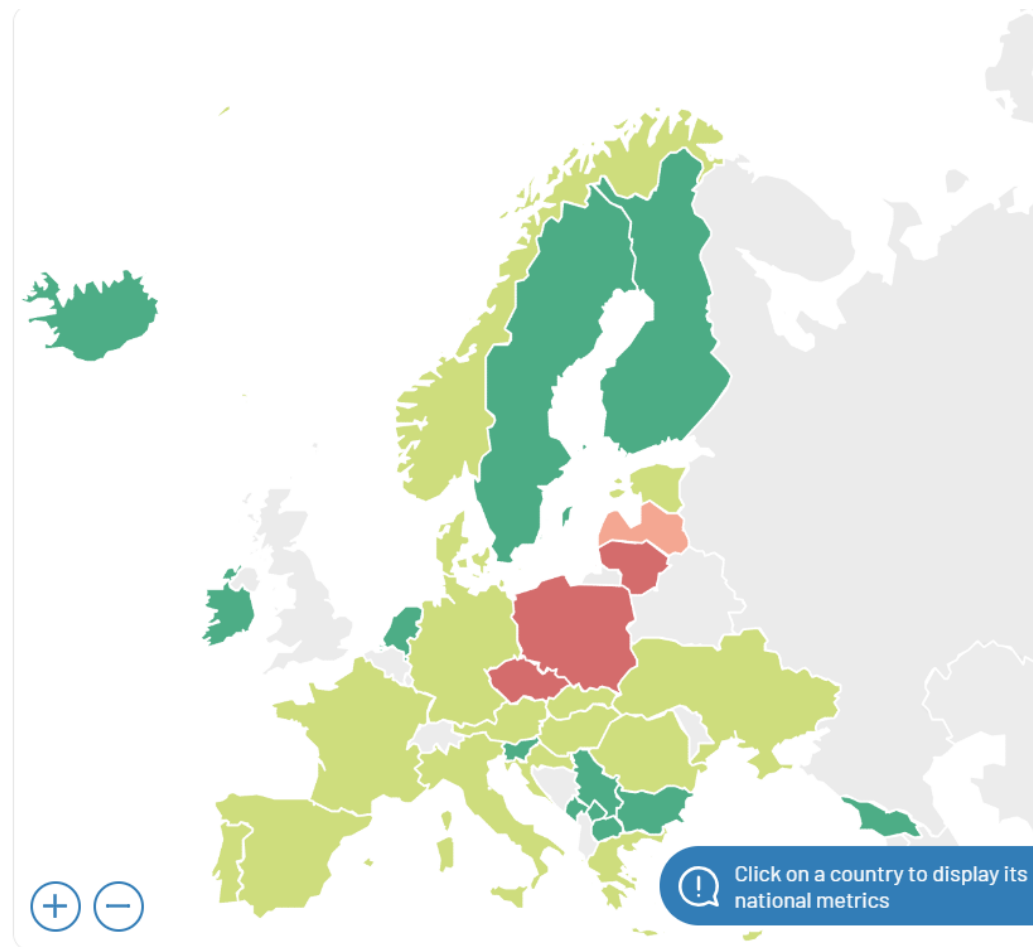
Källa: THL, CAN

- Sverige (vejpat senaste 30 dgr; elever åk 9, gy2 + befolkning 17-84 år)

Figur 11. Andelen som vejpat under de senaste 30 dagarna. Elever i årskurs 9, gymnasiet år 2 och befolkningen 17-84 år. 2014-2022. (Tabellerna 13-14).

E-cigaretter Europa 16- åringar, använt senaste året

17.7%

of students in all ESPAD countries used e-Cigarettes in last year

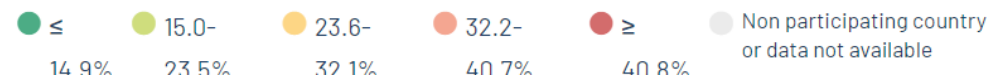
19.6%

of male students in all ESPAD countries used e-Cigarettes in last year

15.7%

of female students in all ESPAD countries used e-Cigarettes in last year

Prevalence in last year

- Kallas hellre vejp (mindre farligt?)
- Munstycke, batteri, förångare, behållare för e-vätska
- Batteriet >ström till förångaren > värmer e-vätskan > ånga
- E-vätskor innehåller OFTAST nikotin
- 2017 fans ca 15000 unika smaker
- 43 procent hade varken rökt cigaretter eller snusat innan de vejpade för första gången.

E-cigaretter / vejp

Vejp effekter

Vejping ger påverkan på lungor och blodkärl

- -E-cigarettanvändning med nikotin ger stelare blodkärl.
- -E-cigarettanvändning med nikotin ger ökad blodproppsbildning
- -E-cigarettanvändning med nikotin ger en ökning av inflammation och kärlskada
- -E-cigarettanvändning med nikotin ger trängre luftvägar
- -E-cigarettången har i djurstudier visat ge obotliga skador på lungor såsom emfysem och KOL.

Fakta om e-cigarettor (Vapes)

- E-cigarettor innehåller vätska med **kemiska ämnen** och oftast **nikotin**.
- Du kan få hosta, ont i halsen, bli torr i munnen, må illa eller bli yr
- De kemiska ämnen kan ge allvarliga lungskador
- Du kan bli beroende av e-cigg då kroppen vänjer sig vid nikotinet, och vill ha det igen.
- **För dig som är barn eller tonåring är det extra lätt att bli beroende av nikotin.**
- Vätska innehållande THC (= den aktiva substansen i cannabis, en drog) och E-vitamin

E-cigarettor som smakar sött aktiverar hjärnans belöningssystem mer.

Källa: SLAN föreläsning, förebygg.nu (Louise Adermark GBG uni)

Heat-not-burn cigaretter (IQOS, MOK)

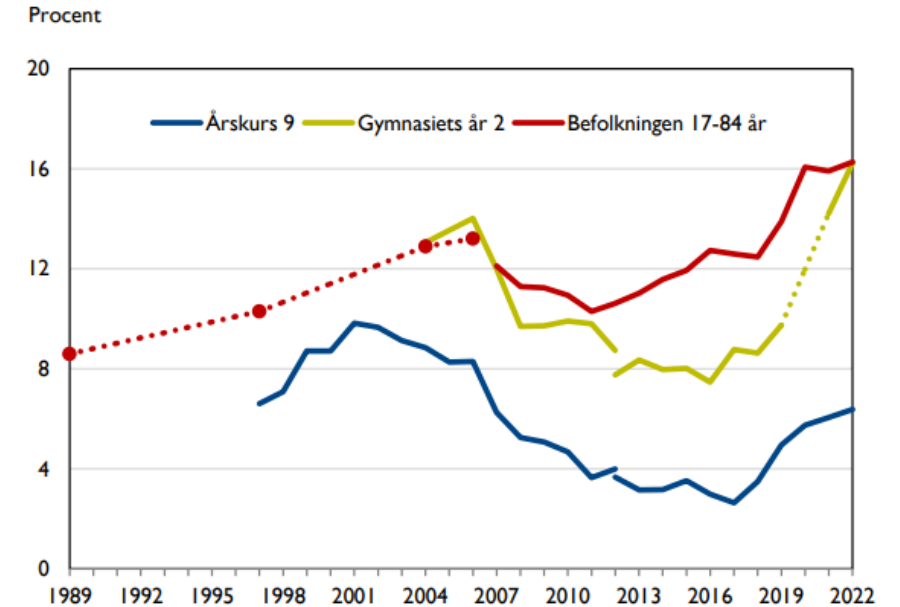

- Heated Tobacco Products (HTP)
- Hetta upp **tobak** utan att bränna det
= ånga ist f rök (350° ist f 600°)
- Tobaksbolagen tagit fram
- ”hälsosammare än cigaretter”
- Forskning gjord av tobaksbolagen

Snus

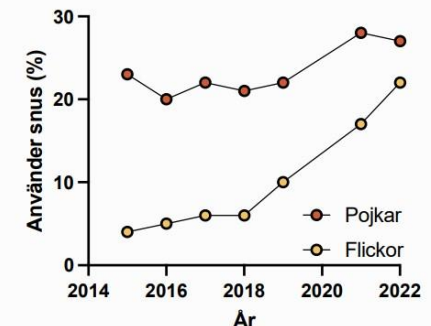
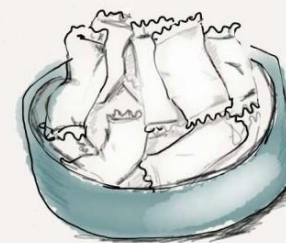
Snus ungdomar Sverige

- 16 % av vuxna snusar dagligen (2022)
- 14 % åk 9 snusar dagligen el sporadiskt (2023)
- 26 % gymnasiet snusar dagligen el sporadiskt (2023)
- 8 % av 17-84 åringar använt vitt snus senaste månaden

Figur 7. Andelen dagligsnusare bland elever i årskurs 9, gymnasiets år 2 och befolkningen 17-84 år (inkl. nästan dagligen bland ungdomar). 1989-2022. (Tabellerna 9-10).

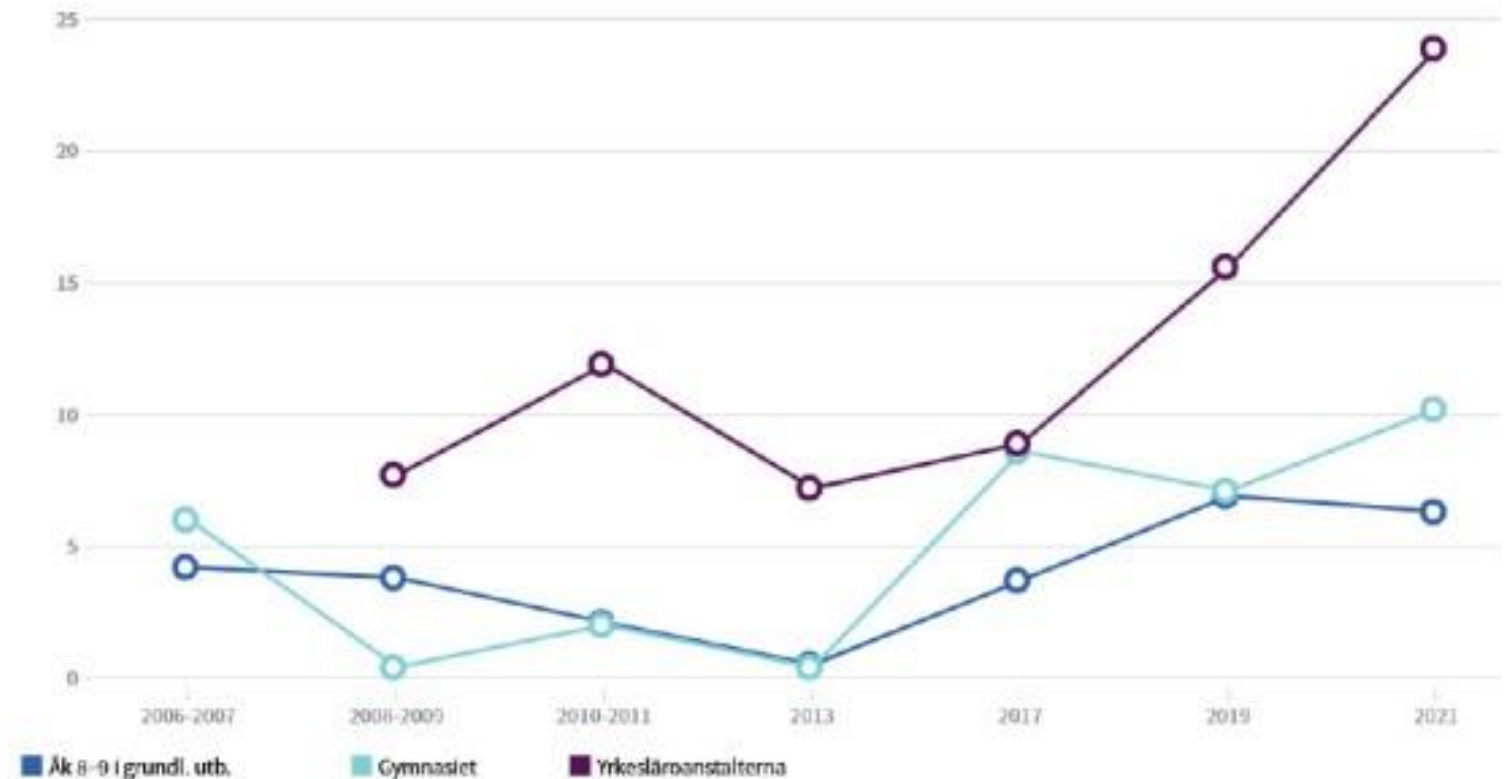
Snusanvändning i Sverige bland unga

Snus Åland och Finland

- Åland (vuxna) 8% regelbundet, 4% då och då år 2021, ÅSUB
- Finland (20-64 åringar) 3,7 % 2022, Sotkanet (ökat sedan 2014 då 2,4 % av männen snusade)
- Finland (åk 8-9):
 - 2006: 1,4 %
 - 2023: 4 %
- Finland (gymnasiet):
 - 2006: 1,3 %
 - 2023: 2,3 %
- Finland (yrkes):
 - 2023: 13 %

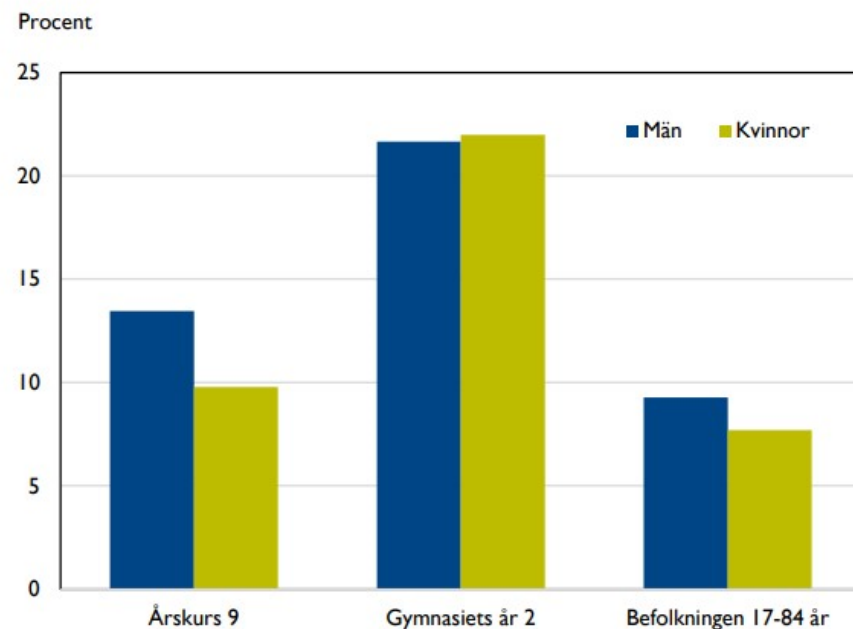
Andelen (%) åländska ungdomar som använder snus dagligen

Källa: Enkäten hälsa i skolan. THL

Vitt snus Sverige och Finland

Sverige:

Figur 10. Andelen som använt vitt snus under de senaste 30 dagarna bland elever i årskurs 9, gymnasiets år 2 och befolkningen 17–84 år. 2022. (Tabellerna 12 och 14).

- Finland:

- åk 8-9: 6,8 %
- gymnasiet: 4,2 %
- yrkes: 15,2 %

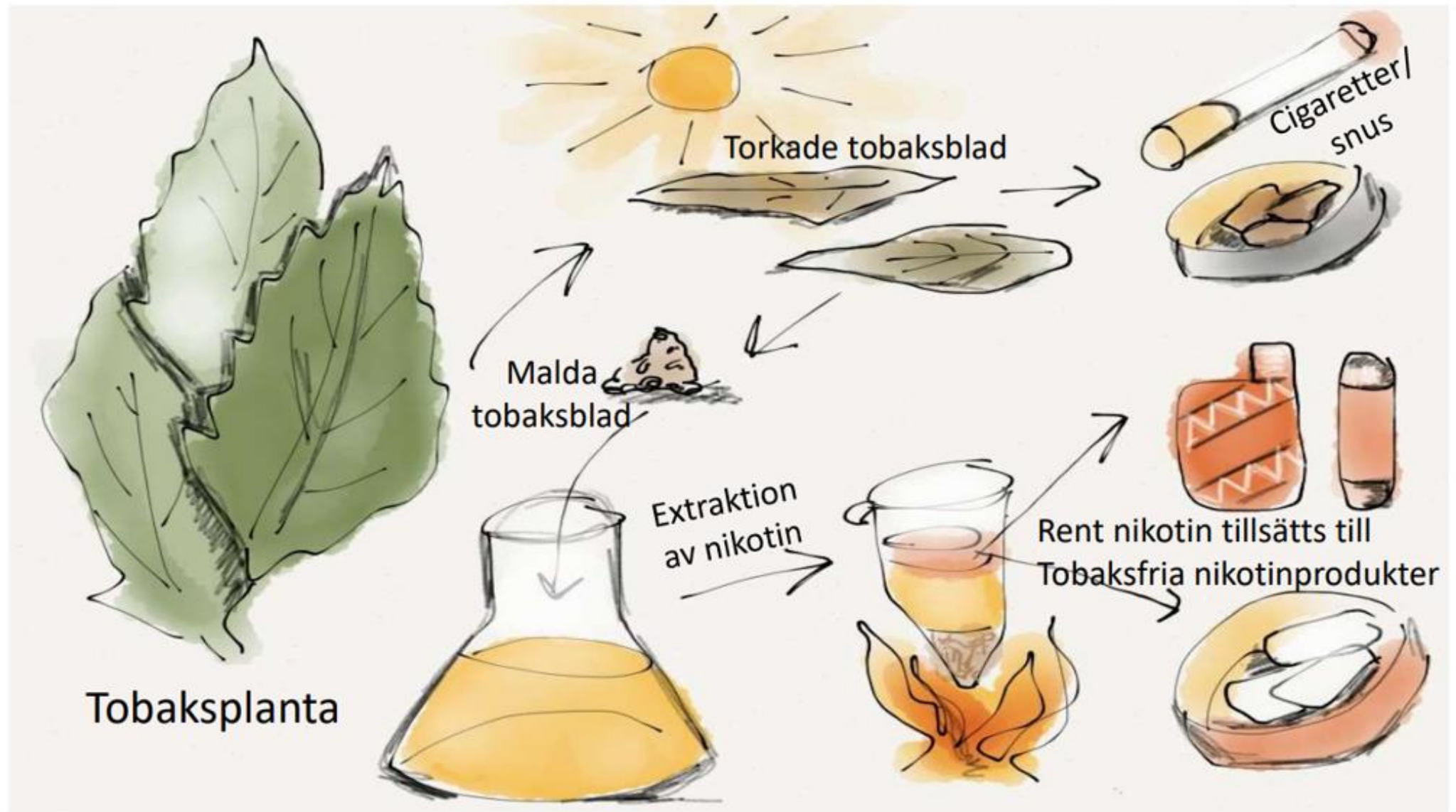
- Innehåller: nikotin, smakämnen, vatten, sötningsmedel, pH-reglerande medel samt fyllnadsmaterial bestående av växtbaserade fibrer
- exploderat i USA (riktas till +21 åringar som redan använder nikotin)
- Phillip Morris Holland köpte 2023 helt upp Swedish Match (2022 till 90 %)
- Åk 9: 28 % testat (2023) Sverige
- Gymnasiet åk 2: 44 % testat (2023) Sverige

Bland de ungdomar som hade använt vitt snus hade omkring en fjärdedel av pojkarna och en tredjedel av flickorna inte använt någon annan tobaks- eller nikotinprodukt innan de provade vitt snus för första gången (Zetterqvist, 2022).

Tobaksfritt snus / nikotinpåsar

Tobaksfritt ?

Nikotinsnusets effekter

- Tandläkare varnar för:

- Längre tandhalsar (irreversibelt)
- ”Apelsinyta” på tandköttet
- Ökad risk för karies

Risker med att snusa

- Stelare blodkärl som ger ökad risk för hjärt- och kärlsjukdom
- Sämre effekt av vissa hjärtmediciner som ges vid akut hjärtinfarkt
- Högre risk att dö vid strokesjukdom och hjärtinfarktssjukdom
- Ökad risk för typ 2 diabetes
- Halverad risk att dö om man slutar att snusa efter en hjärtinfarkt

(Rent nikotin är så giftigt att det är helt förbjudet.)

Snus och graviditet

Snusning under graviditet

- Nikotin ackumuleras i fostervattnet och förs över till fostret
- Ökad risk för missfall
- Ökad risk för lägre födselvikt hos barnet
- Tredubblad risk för plötslig spädbarnsdöd (lika stor risk som vid måttlig rökning)
- Nikotin förs över till barnet via bröstmjölken

Narkotika

Narkotika -världen

Procent av befolkningen i olika regioner som senaste året (2021) använt olika droger

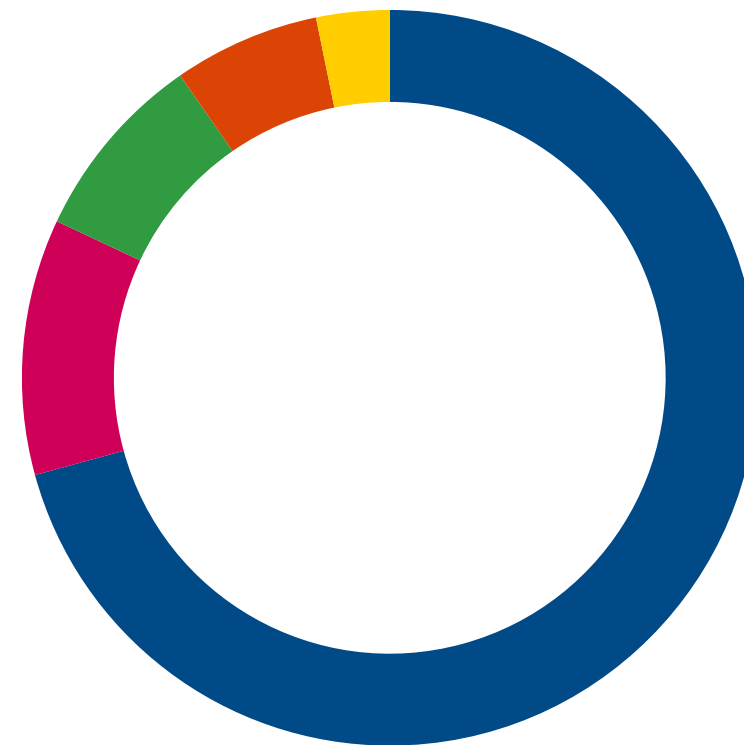
	Kokain	Amfetaminer	Ecstasy	Opioider *
Afrika	0,29	0,38	0,30	1,24
Amerika	1,65	2,33	0,51	1,74
Asien	0,07	0,45	0,33	1,11
Europa	0,97	0,50	0,65	0,70
Oceanien	2,64	1,29	2,14	2,39

*Även receptbelagda opioider

Källa: [UNODC 2023](#)

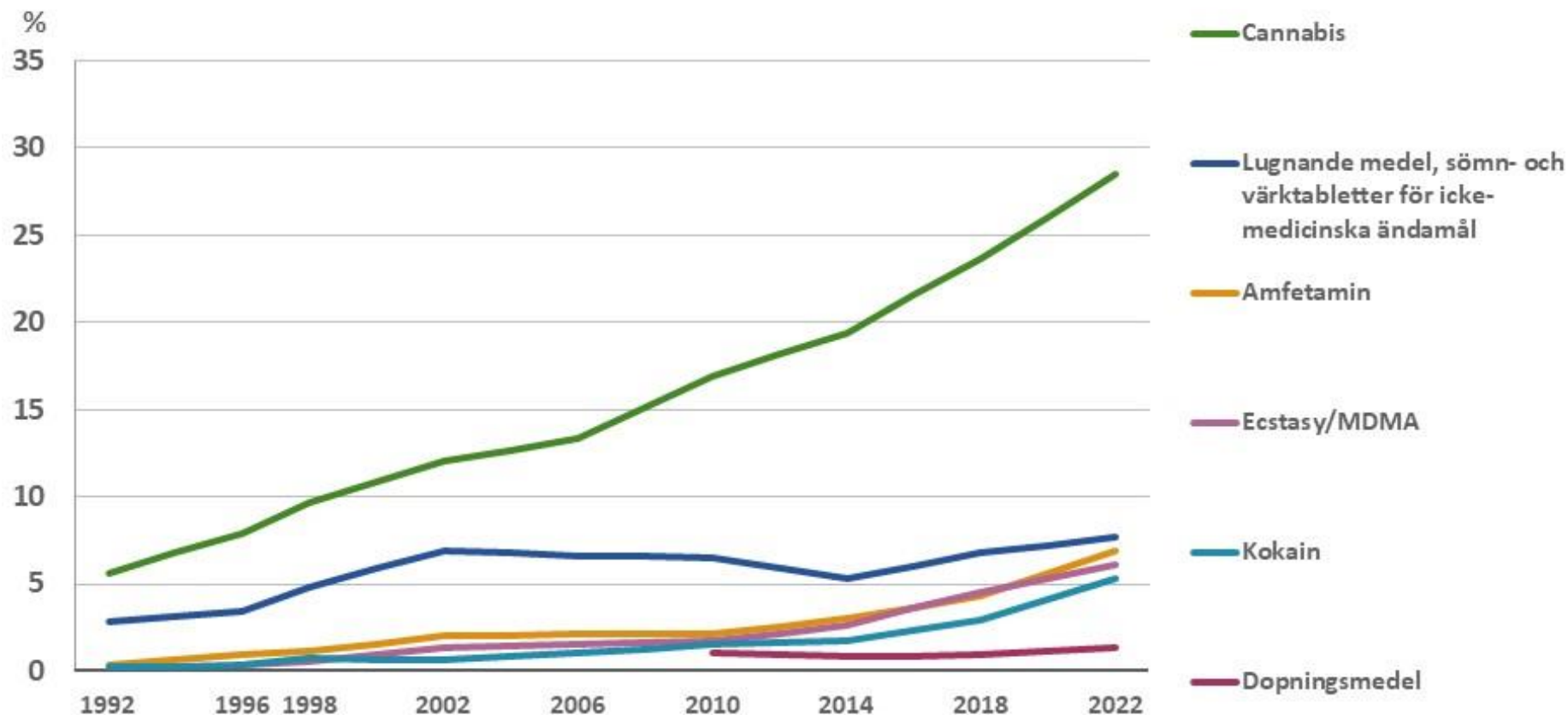
Narkotika Europa 2022

- 29 % av vuxna (15-64 år), eller 83,4 miljoner, beräknas någon gång ha använt en olaglig drog
- 22 miljoner använt cannabis senaste året
- 3,5 miljoner använt kokain senaste året
- 2,6 miljoner använt MDMA (ecstasy) senaste året
- 2 miljoner använt amfetaminer senaste året
- Ca 1 miljon använt heroin / olaglig opioid senaste året (största andelen skador, $\frac{3}{4}$ av dödliga överdoser 2020)

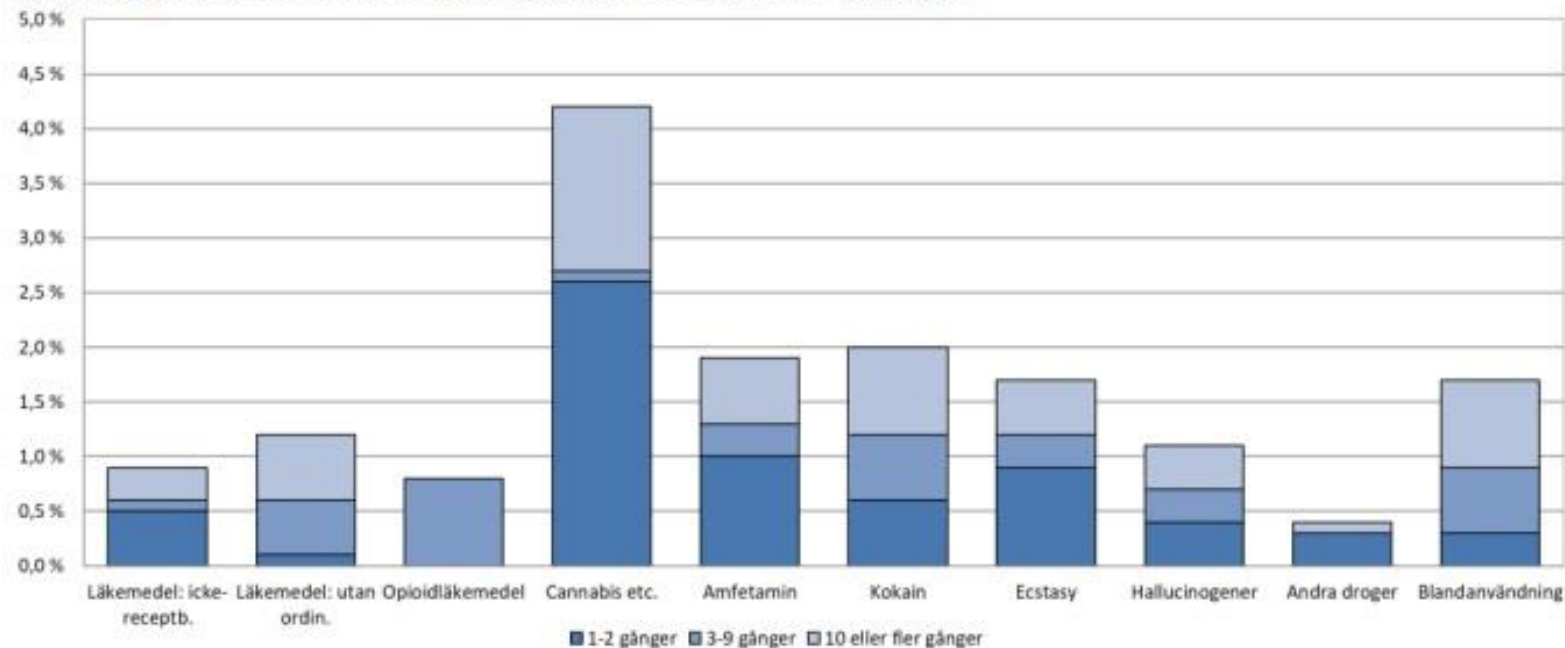
■ cannabis ■ kokain ■ MDMA ■ amfetaminer ■ heroin/opioider

Cannabis (o Narkotika) Finland 15 – 69 åringar

Narkotika Åland 2021

Figur 14. Andel (%) svarande som uppgett att de använt narkotika och andra rusmedel minst en gång under de senaste fem åren (efter rusmedelsgrupp)

Not: Observera att skalan slutar vid 5 %. Färre än fem svarande hade använt andra droger, andra preparat och/eller steroider under de senaste fem åren och dessa rusmedel lämnas därmed utanför diagrammet.

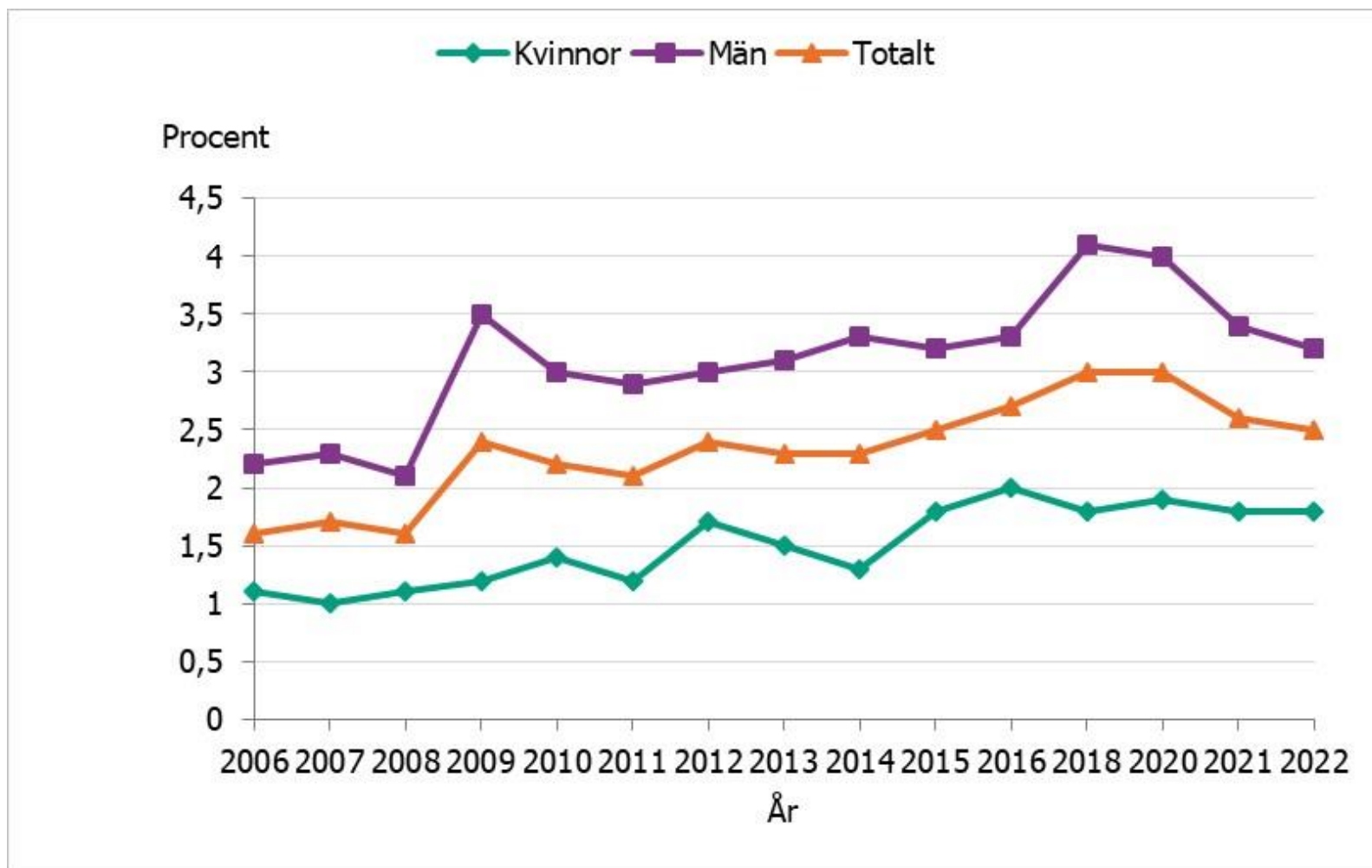
Källa: ÅSUB

Cannabis världen (2021)

- 219 miljoner vuxna använt (=4% av alla)
- Mest i nordamerika: 17,4% av 15-65-åringarna

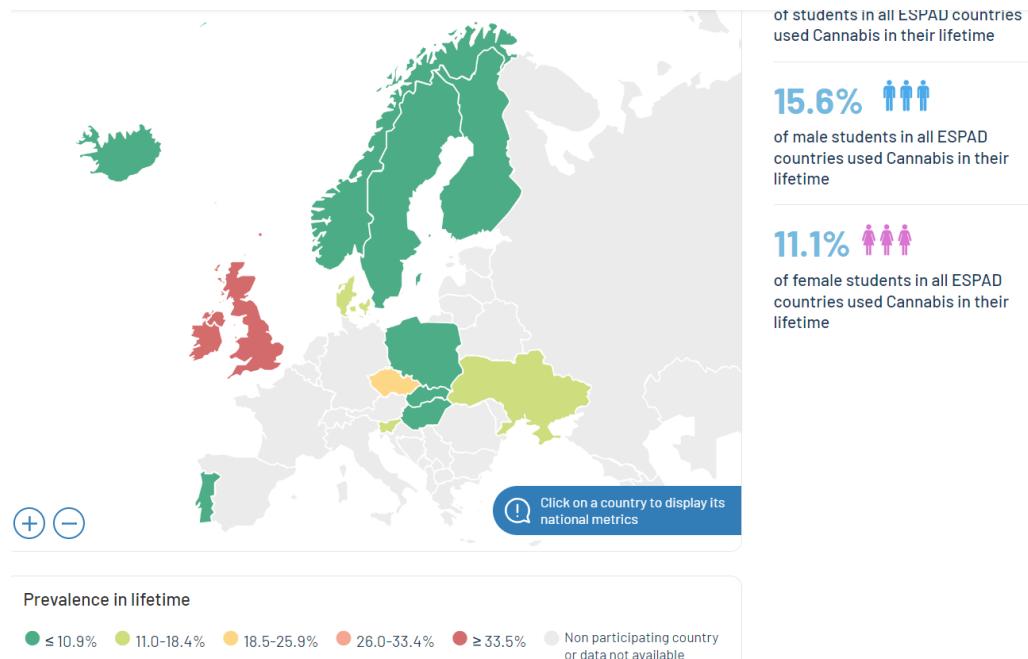
Cannabis Sverige senaste året 16-84 åringar

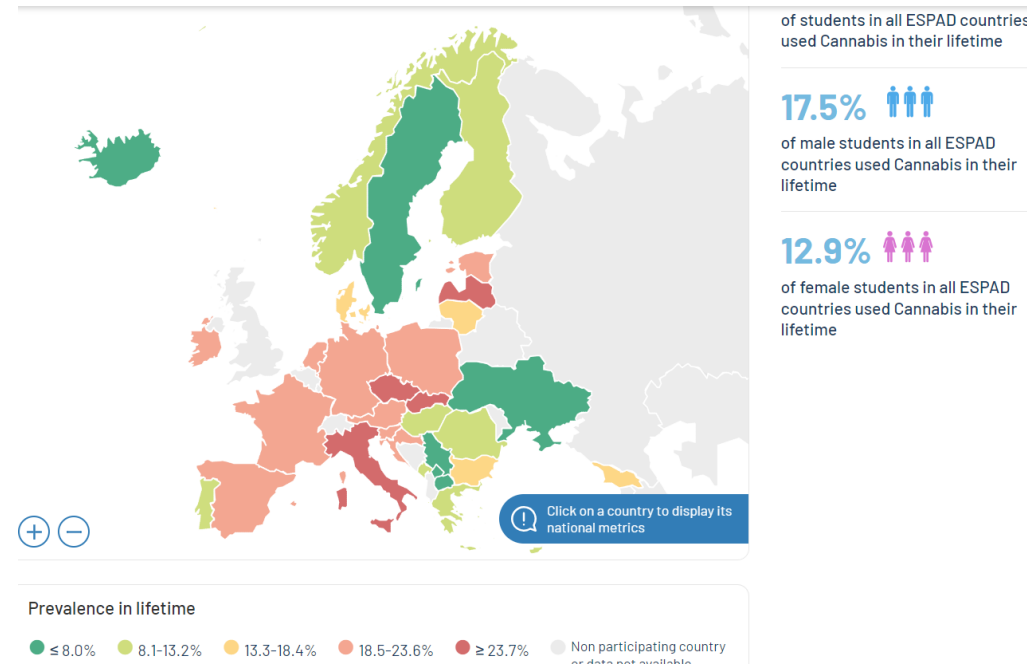
Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor 2022

Cannabis 16-åringar Europa 1995/2019 (testat)

1995:

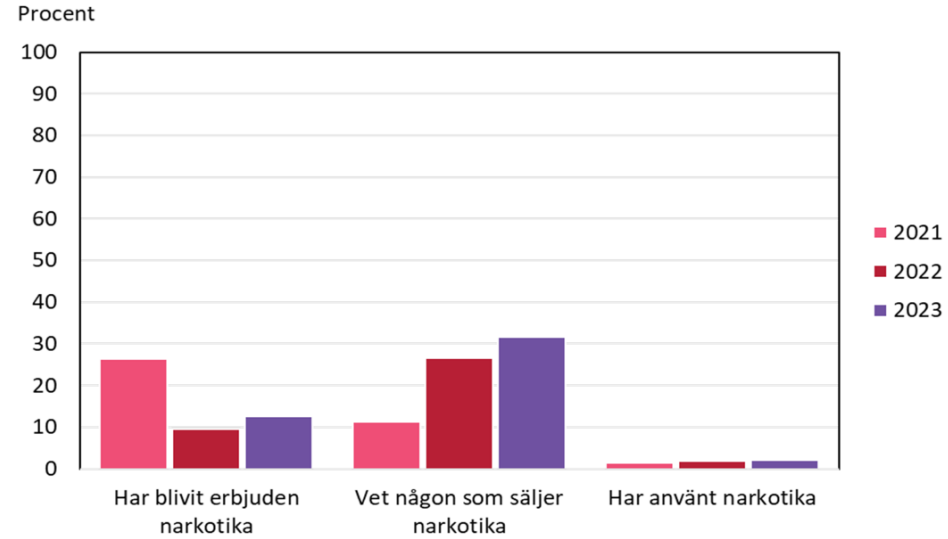
2019:

Narkotika Åland ungdomar

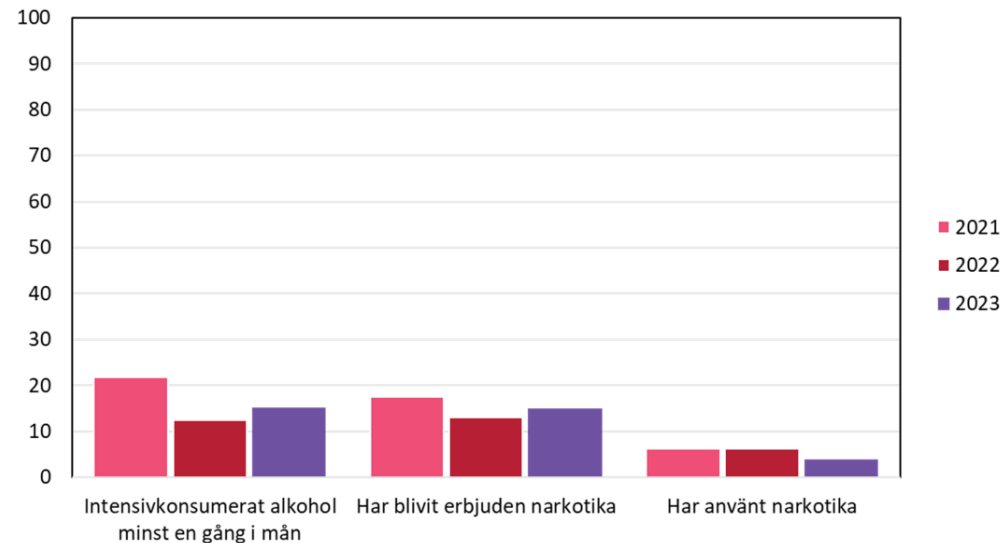
Narkotika

Årskurs 7-9

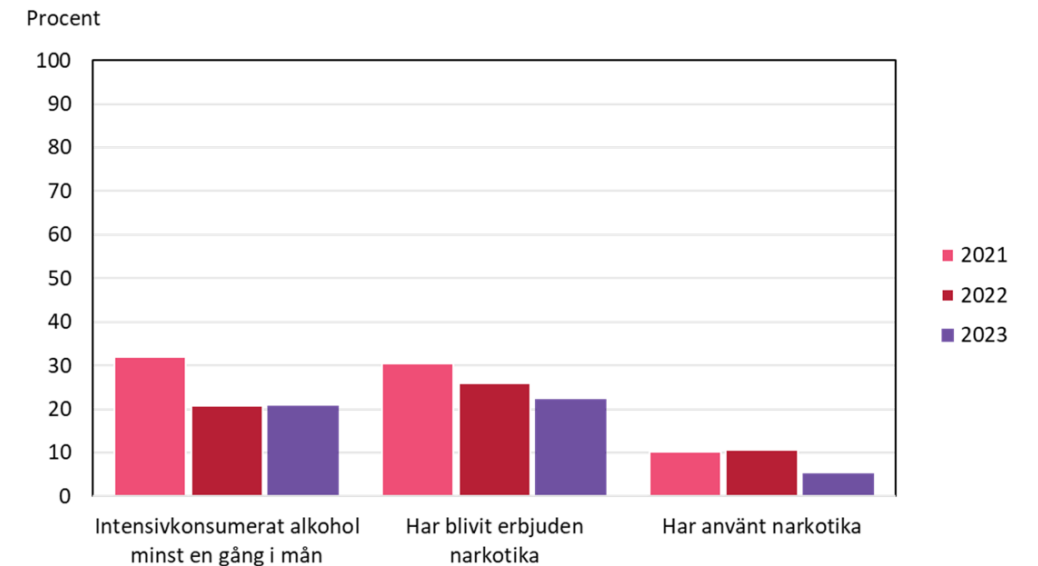
Intensivkonsumtion och narkotika

Årskurs I och II i lyceet

Intensivkonsumtion och narkotika

Åk I och II i yrkesgymnasiet

Sniffning /
boffning

Sniffning/boffning

- Sniffning vanligt på 60-70 talet
- Andas in ångor från lösningsmedel i flytande form (lim, klister, thinner)
- Samma typ av berusning som narkosgaser
- Berusningen utgörs INTE av syrebrist
- Hjärtstillestånd (SSD)

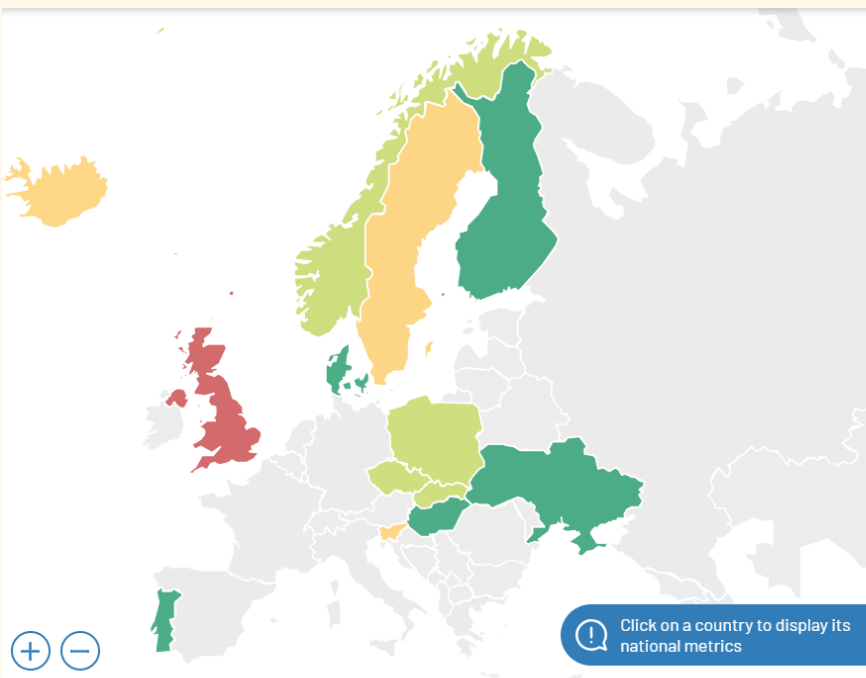

På Kenta & Stoffes tid innehöll lim toluen eller trikloretylen –lika potenta rusmedel som kloroform!

Sniffa/boffa Europa 16-åringar

• 1995

• 2019

of students in all ESPAD countries used Inhalants in their lifetime

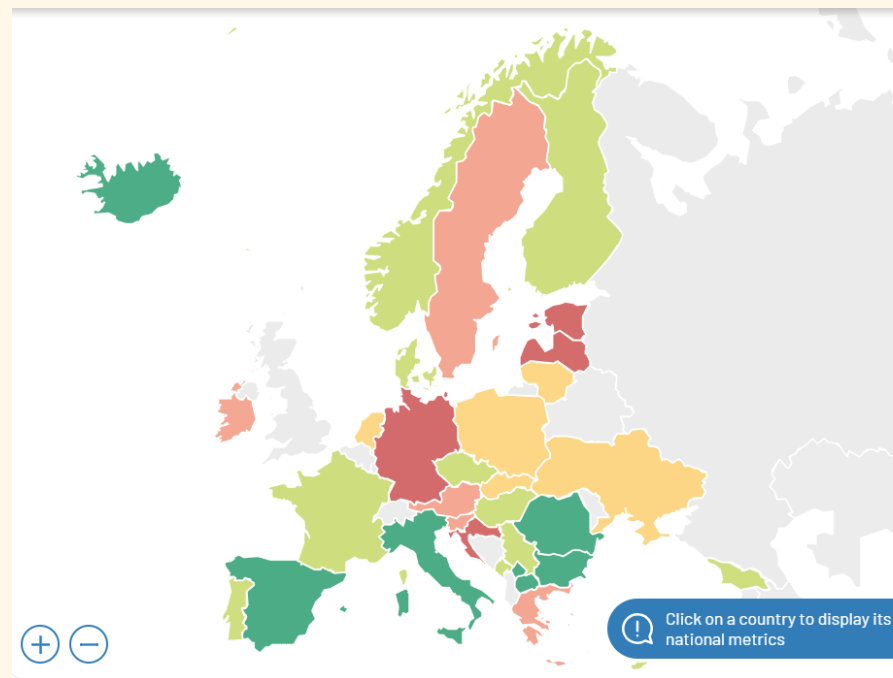
8.8%

of male students in all ESPAD countries used Inhalants in their lifetime

6.9%

of female students in all ESPAD countries used Inhalants in their lifetime

Click on a country to display its national metrics

of students in all ESPAD countries used Inhalants in their lifetime

7%

of male students in all ESPAD countries used Inhalants in their lifetime

6.7%

of female students in all ESPAD countries used Inhalants in their lifetime

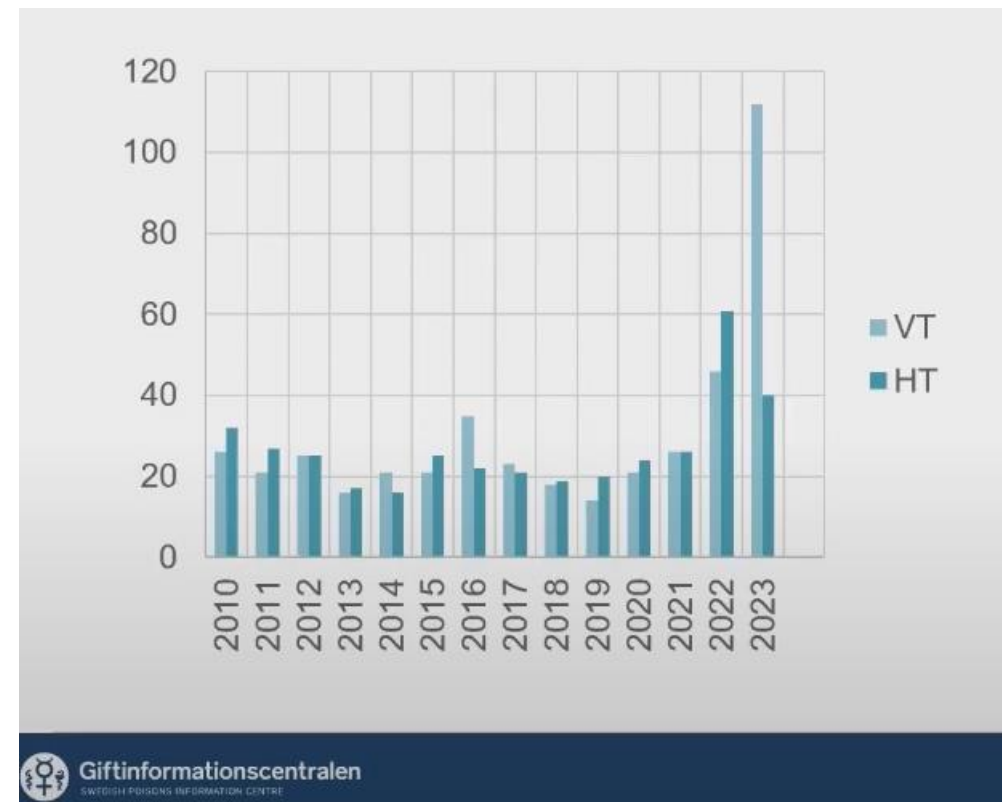
Click on a country to display its national metrics

Prevalence in lifetime
 ● ≤ 6.3% ● 6.4-9.9% ● 10.0-13.5% ● 13.6-17.1% ● ≥ 17.2% ● Non participating country

Prevalence in lifetime
 ● ≤ 3.6% ● 3.7-6.8% ● 6.9-10.0% ● 10.1-13.2% ● ≥ 13.3% ● Non participating country or data not available

Boffning –prevalens Sverige

- 3-4% av svenska skolungdomar säger sig ha testat
- Antal samtal gällande boffning som kommit in till giftinformationscentralen
- Boffning fick mkt uppmärksamhet i media 2022-2023 => ökat antal fall
- Man tror att uppmärksamheten blev som upplysning att metoden finns
- Finns ej statistik Åland

Källa: Erik Lindeman, överläkare Giftnationscentralen, föreläsning "Boffning - ett ovanligt men mycket farligt sätt att berusa sig!" jan 2024

Sniffning Sverige

Thinnertraskan vandrar

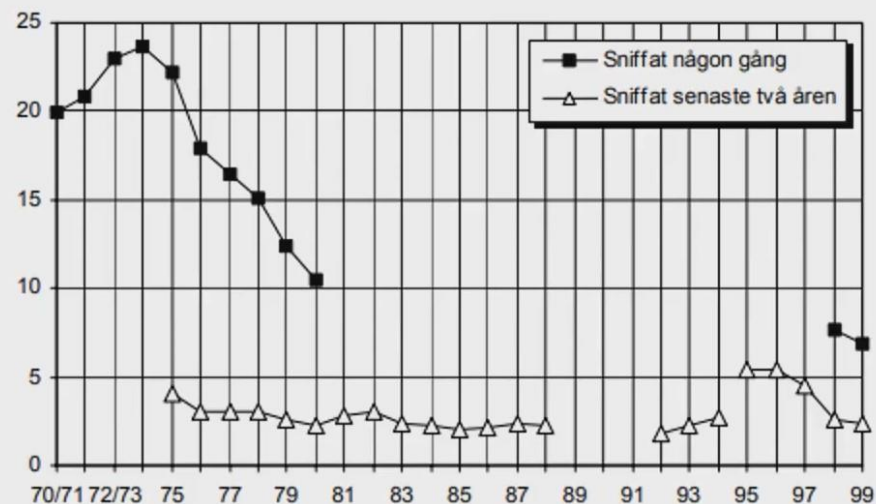
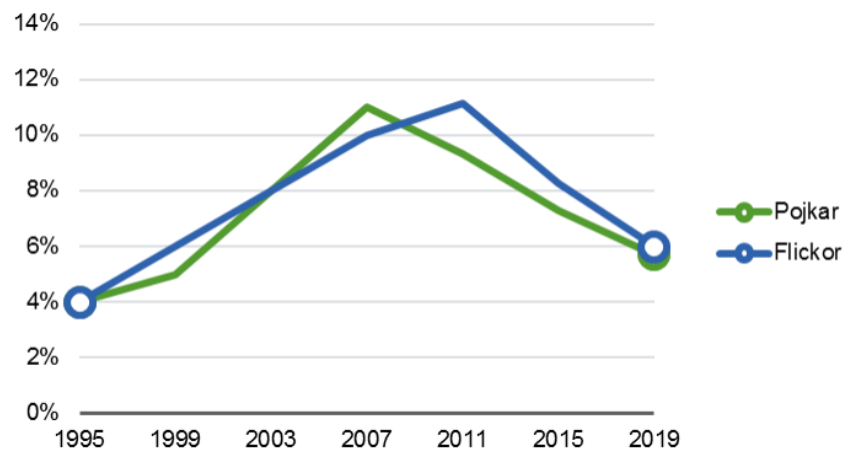

Diagram 6. Andelen män som sniffat någon gång respektive sniffat de senaste två åren. 1970/71-1999. (Tabellerna 19 och 20)

Boffning Finland

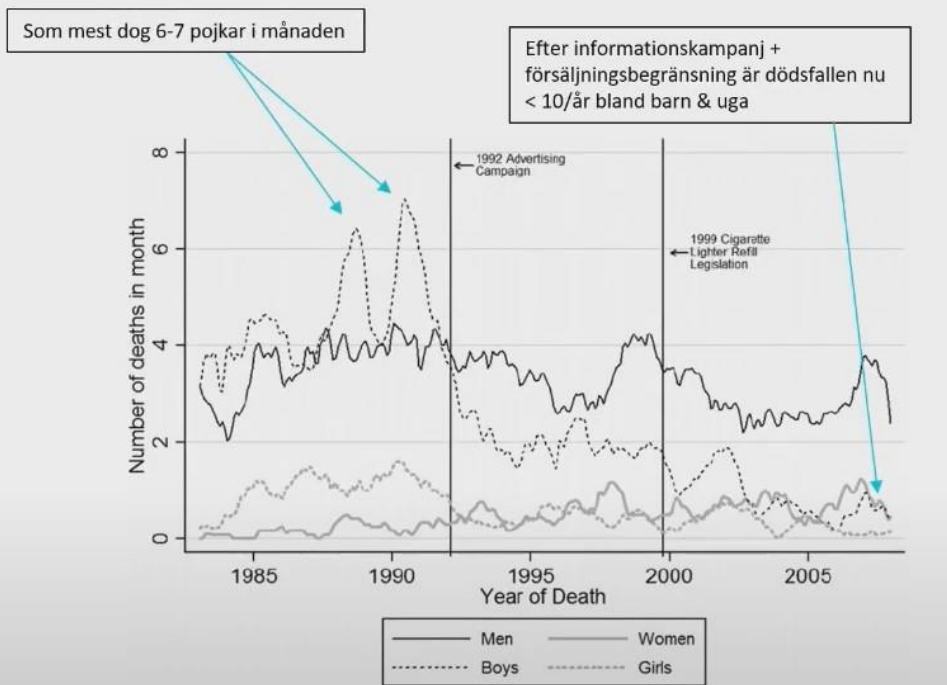
Figur 7. Användning av ämnen som sniffas i berusningssyfte under sin livstid 1995–2019, %

De flesta ungdomar verkar prova på sådana ämnen endast några gånger. I enkäter för den vuxna befolkningen har andelen personer som använt lösningsmedel och andra ämnen som sniffas varit ungefär två procent (Karjalainen m.fl. 2019), det vill säga lägre än bland unga. Detta tyder på att ämnen som sniffas vanligen inte används efter experimenterandet under ungdomsåren.

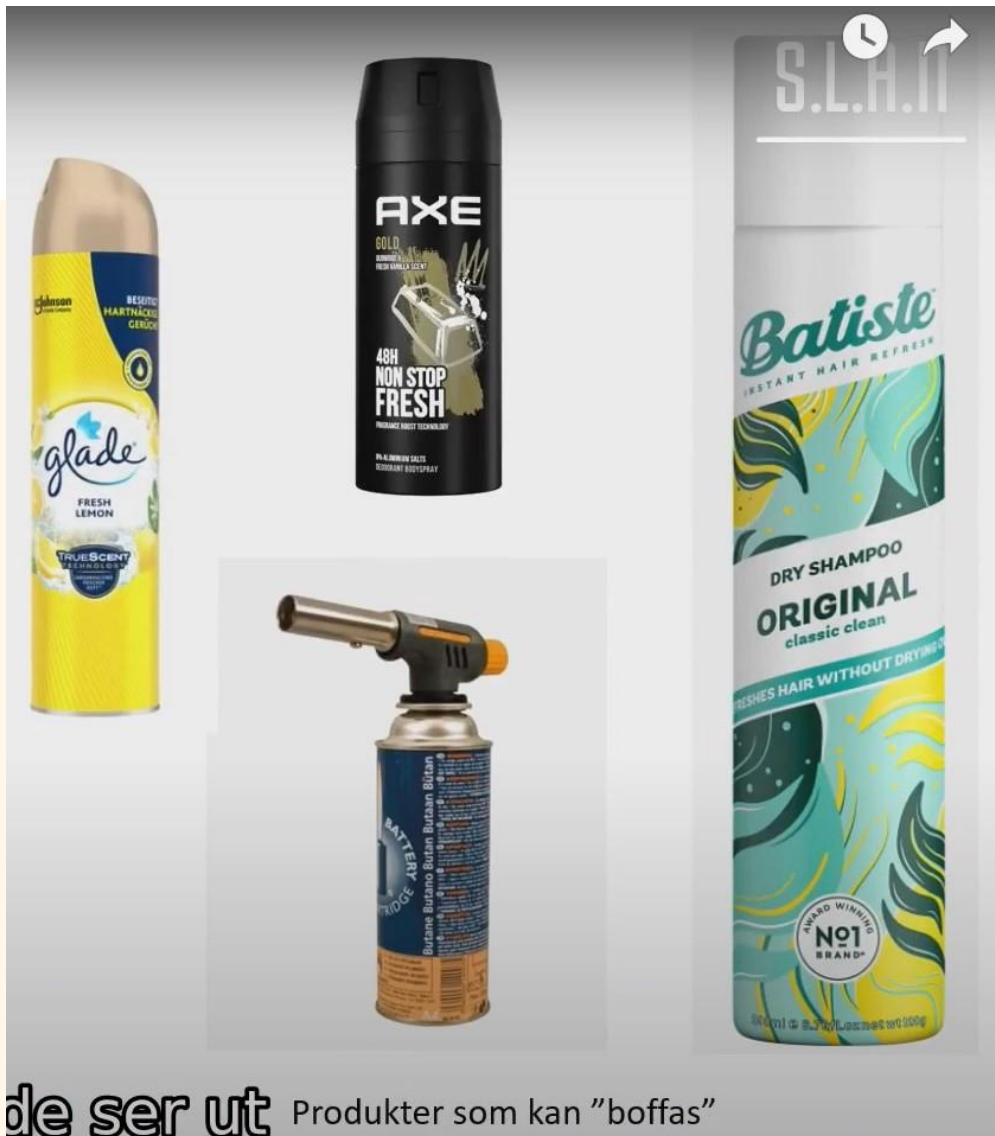
Sniffning Storbritannien

Butangas i UK

- Topparna kom då man började sälja påfyllnadsflaskor till cigarettändare
- 1989-90 dör fler än 80 ungdomar varje år
- 20% av de döda dog då de testade för första gången
- Försäljningsbegränsning, nu mindre än 10/år

Boffning

de ser ut Produkter som kan "boffas"

- Barn, unga tonåringar
- Farligast av alla berusningsmedel som används inom den ålderskategorin
- Drivgas (butan, isobutan, propan...)
- Ruseffekten kommer redan efter ett par inandningar och efter 10-15 inandningar är berusningsgraden kraftig. Berusningen klingar av ganska snabbt.

Källa: sjukhus.nu, Giftinformationscentralen, föreläsning "Boffning - ett ovanligt men mycket farligt sätt att berusa sig!" jan 2024

Lustgas

Lustgas (dikväveoxid)

8g

615
g

onger

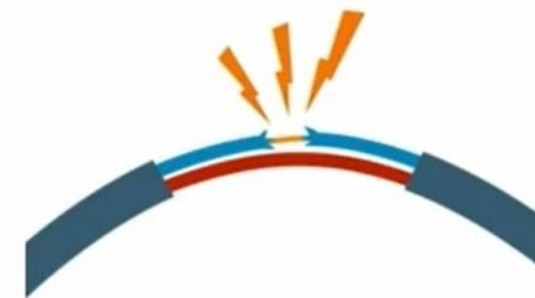
1100g

- Smärtlindring, drivgas, ingen påverkan på hjärtat
- Direkt från patron, via ballong
- 1-2 min rus
- Avslappning, fnittrighet
- Hallucinationer, medvetslöshet, köldskador
- B12 brist: känselbortfall, domningar, nedsatt kraft, ångest, psykos, demensliknande symptom, ökad risk för blodproppar
- Ibland irreversibelt
- Ökade risker i kombination med andra droger
- Mycket tyder på att man kan utveckla ett beroende
- Ökat i Norden och Europa

Lustgas effekter

Vår patient hade ryggmärgspåverkan och kognitiv påverkan.

- Hade domningskänsla i båda underarmarna samt i hela båda benen upp till ljumsken. Fortfarande sängliggande efter en vecka på sjukhus.
- Hade typiska demyeliniseringsskador på magnetkamerabilder av ryggmärgen (C2-C6)
- Hade normal MR-hjärna men upplevde sig vara som i ett töcken. Han själv trodde att lustgasen fanns kvar i kroppen och påverkade hans förmåga att tänka.

Orsak: störd myelinsyntes

Södersjukhusets förlossning

Lustgas

År	Utsläppt mängd lustgas	Antal förlossningar	Utsläppt mängd/förlossning
2011	2408 kg	7331 st	328 g/förlossning
2017	1142 kg	7900 st	144 g/förlossning
2018	1739 kg	7667 st	226 g/förlossning
2019	1636 kg	7831 st	208 g/förlossning

Snittförlossning: 227g N2O
 Vid en förlossning där lustgas används flitigt kan det gå åt 0.5-1 kg lustgas
 Vårt par: 1550g/person/dygn

Lustgas användning

S.L.A.N

Varför finns lustgas att köpa?

- Nuförtiden har patronerna i stor utsträckning ersatts av större behållare - lustgastuber
- Den "lilla tuben" (615g) fyller 77 ballonger
- Den "stora tuben" (1100g) fyller 138 ballonger
- Inandning av en ballong lustgas ger upphov till ett rus som varar i 1-2 minuter.

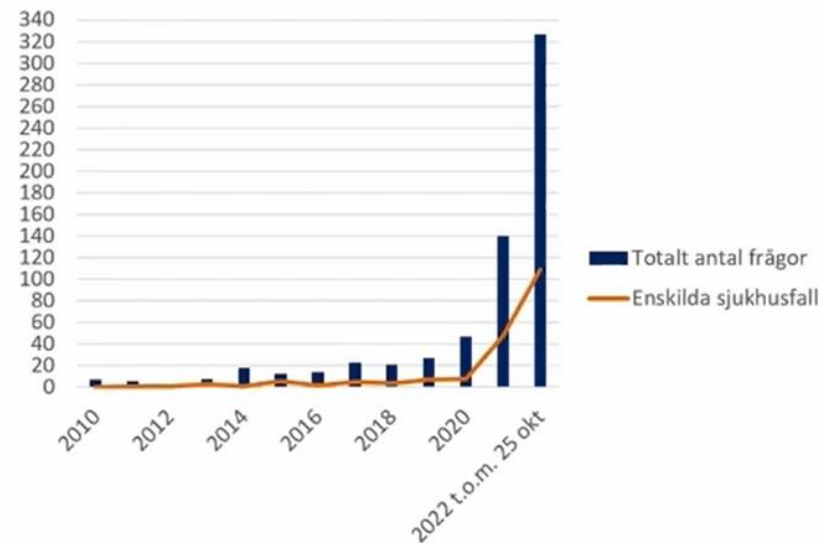
Giftinformationscentralen

3

Lustgaser.se finns att betsälla,
Sve: lika vanligt bland killar och tjejer

Hur mycket lustgas använder folk?

- Ingen vet!
- Ökande rapporter om skador under de senaste åren i Europa, USA, Australien, Kina
- Data från Svenska GIC:

Läkemedel

Bensodiazepiner

- 5 % av bef använt sömnmed/lugnande/smärtstillande
- Narkotikaklassat (Sobril och Stesolid (Sve), Diazepam och Oxazepam (Fin)), receptbelagt
- Ångestdämpande, lugnande, muskelavslappnande
- Starkt beroendeframkallande
- Symptom på utvecklat missbruk: ångest, depression, minnesstörningar, trötthet, svettningar, muskelvärk/-svaghet, ljud-/ljuskänslighet, nedsatt kognitiv förmåga, förvirring, sexuell olust
- Sällan överdosering, förstärker dock effekter av alkohol samt av opioider
- Finns mycket i omlopp Åland
- Kort rus, nykter då man kommer hem
- 4-5 tab + 2 cider = farligt (dö i sömnen)

Tramadol/oxikodon

- Smärtstillande, narkotikaklassat (opioid)
- Först uppiggande, men sedan avslappnande. Fördröjd effekt => risk för överdosering
- Yrsel, huvudvärk och illamående
- Högre doser => krampanfall, hjärtproblem, andningssvårigheter, dödsfall
- Tecken: rastlöshet, förminskade pupiller, ytlig andning, hängande ögonlock, sömrig och seg, otydligt och sluddrigt tal, långa promenader
- Håll utkik efter tablettkartor och medicinkapslar

Källa: Drugsmart 2023

Designdrog(er)

- samlingsnamn för psykoaktiva droger som skapas utanför den traditionella läkemedelsindustrin, men som ofta påminner om äldre droger.
- Ex. Flakka, Zombie, bathsalt, devilsdrug
- Återfanns på Åland 2023
- Mycket farlig, överdos vanligt

Dopning

Dopning Sverige

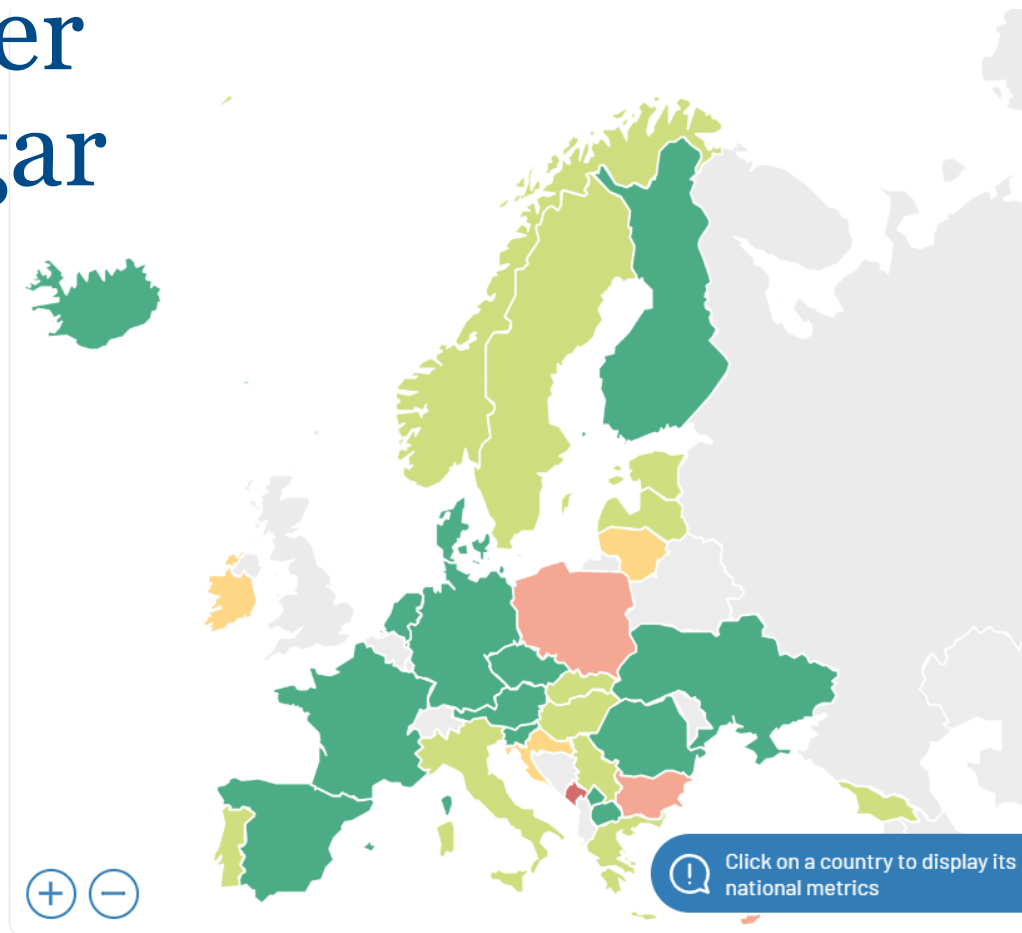
- Ca 1% använder
- 1% åk 9 och åk 2 testat
- Fler män än kvinnor, flest 18-34 åringar
- 3 huvudgrupper:
 - Idrottarna
 - Slagskämparna
 - **Esteterna (99% män)**
- Samma nivå sedan 90-talet
- Antalet "gymdopare" skrevs i Sverige upp från 10 000 år 2009 till minst 40 000 år 2016.

Dopning Finland/Åland

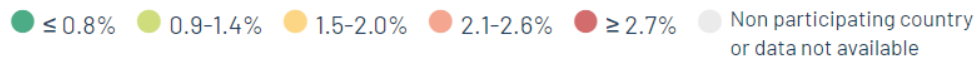

- 2010-2018: ~1% av 18-29 åringar testat (THL, drogenkät)
- Huvudsakligen 18-40 åriga män
- Åland: i mindre utsträckning (innehav är lagligt, införsel och förmedling straffbart)
- Polisen upptäcker ibland då man är ute i andra ärenden
- Tullen gör 1-2 små beslag/år

Anabola steroider Europa 16-åringar testat (2019)

Prevalence in lifetime

0.5%

of students in all ESPAD countries used Anabolic steroids in their lifetime

0.9%

of male students in all ESPAD countries used Anabolic steroids in their lifetime

0.3%

of female students in all ESPAD countries used Anabolic steroids in their lifetime

Trend: handla på soc.med

- Snapchat
- Instagram
- TikTok
- Tor

Hälsningar från:

(Narkotika-)polisen Åland

- Markant attitydförändring senaste 3 åren
- Cannabis vanligast (~varje vecka)
- Kokain nästvanligast, ökat senaste 5 åren
- Sverige => Åland
- Få ungdomar att aldrig börja!
- Vid misstanke (magkänsla räcker):
 - Våga fråga ungdom, våga vara obekväm (handla lika som vid alkohol)
 - Mejla eller ring polisen för consultation (de gör bedömningen)
- Om man VET att någon är påverkad: skyldig att anmäla
- Narkotikarelaterade brott stänger många dörrar

Tullen Åland

- Flest beslag: bensodiazepiner (6000 tabl sedan 2020), minst 3000 tabl som ej beslagtagits)
- Hasch/THC nästmest (4-5 kg sedan 2020), 5-10 beslag/år
- Kokain 1-2 beslag/år (eget bruk)
- Psilocybe (svampar) 1-5 beslag senaste åren (lagligt vissa länder)
- Dopningspreparat 1-2 beslag/år (eget bruk)
- 50/50 från fartygsanlöp/posten
- Det mesta hittas i Vanda (får ej kontrolleras här)

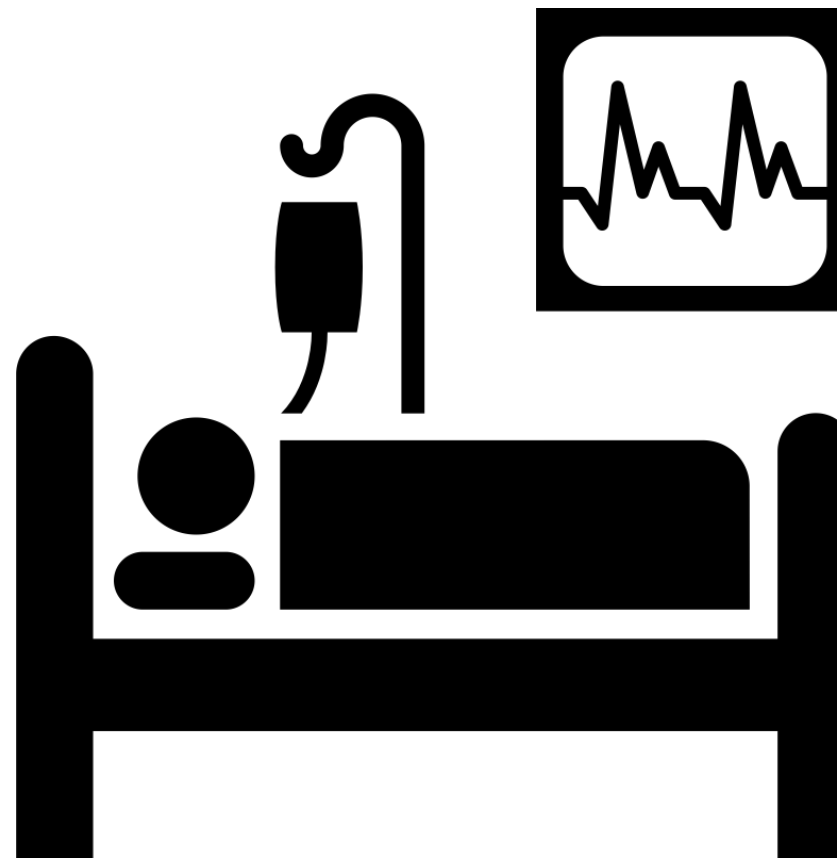

ÅHS akuten

- Har fört statistik snart ett år, vet mer om något år
- Juli månad mest patienter (dubbelt så mycket som resten av året => 40 per dygn)
- Kring 5 % påverkade av alkohol eller droger

ÅHS IVA

- Tidigare inte fört statistik
- Ofta patienter med alkohol inblandat
- Uppfattning att promillehalten ökat något hos enskilda

Beroendemottagningen

- KST
- Konstant antal klienter
- 70/30 alkohol/narkotika (fler narkotika innan LARO)
- Amfetamin vanligast av nark
- Kontakta gärna för att ventileras (låg tröskel)
 - Mejl
 - Telefon
- Man KAN boka tid åt annan person och även följa med
- Remiss behövs ej
- Avgiftsfritt

- Det är inte lika vanligt med ungdomsfylla i dag som det var för 10 år sedan.
- Det finns enstaka fall där man pratar om att ungdomar använder dopningspreparat.
- Hemmafester förekommer i hemmen eller stugor (kanske i större utsträckning framförallt efter corona).
- Det finns tex en tik tok utmaning som går ut på att man kommer berusad till skolan.
- Det finns en stark "tystnadskultur" över att inte tjalla eller att lägga sig i andras liv. Men när vi diskuterar med ungdomarna uttrycker de att det skulle vara ok att berätta om de fick möjligheten att vara anonyma.
- Vitt snus och vaping ses som mindre farligt än cigaretter och snus.
- Det är "ute" att röka vanliga cigaretter (och har så varit ganska länge).
- Enligt vår uppfattning är det inte ovanligt att köra berusad.

Fältarna

Tips:

- Var lyhörd:
 - Beter sig konstigt
 - Fina kläder
 - För dialog föräldrar
- Kontakta polis vid:
 - Misstanke om narkotikabruk
 - Misstanke om försäljning
 - Fynd
- Kontakta tullen:
 - Om du får nys om försändelser (tipsa på tullens hemsida)

Avkriminalisering

=

mindre innehav och eget bruk hanteras inte längre inom det juridiska systemet.

Legalisering =

alla led i hanteringen av cannabis blir laglig (från odling och innehav för eget bruk, produktion i industriell skala distribution till försäljning).

Cannabis – ”det går inte att hindra människor från att använda droger”

Nej, men ett förbud gör att färre brukar dem.

Cannabis – ”om det vore legalt skulle vi inte ha gängbrottslighet”

I länder där exempelvis bordeller är tillåtna förekommer ändå människohandel med kvinnor från fattiga länder. I Sverige har kriminella mc-gäng kontroll över illegala spelautomater trots ett statligt spelmonopol.

Cannabis – ”Det angår ingen annan än mig vad jag stoppar i min kropp”

Men du ökar risken för att samhället ska behöva bekosta vård i händelse av psykos, psykisk ohälsa eller beroende.

Cannabis – ”Men alkohol då? Det är ju lagligt och jättefarligt.”

Staten ansvarar inte för att man dricker för mycket eller att man sätter sig bakom ratten berusad. Och eftersom man redan har stora problem med alkoholen i samhället så vore det vansinne att låta fler droger ta plats.

Cannabis

- Tyskland:
 - 23 feb 2024 –lagligt för eget bruk, +18 år
 - (407 ja – 226 nej – 4 inte)
 - Vuxna kan odla upp till tre plantor för privat bruk, hålla 50g hemma och 25g “på stan”

Källor

- SLAN
- CAN
- THL
- Sotkanet
- ESPAD
- SCB
- ÅSUB
- WHO
- Paihdelinkki
- Drugsmart
- PopNAD
- EMCDDA

A close-up photograph of two hands, one from the top right and one from the bottom left, gently holding each other. The hands are positioned as if supporting or comforting one another. The background is a solid, deep blue color. The image is overlaid with a semi-transparent blue filter.

 folkhälsan